

***Sprawozdanie Zarządu
z działalności
Grupy Kapitałowej
Banku Polskiej Spółdzielczości Spółka Akcyjna
za 2015 rok***

Warszawa, 31 maja 2016 r.

SPIS TREŚCI

I.	WSTĘP	3
II.	ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE	3
2.1.	<i>Struktura Grupy Kapitałowej – spółki podlegające konsolidacji.....</i>	<i>4</i>
2.2.	<i>Władze Banku BPS S.A. ....</i>	<i>5</i>
2.3.	<i>Skład Zarządów pozostałych podmiotów Grupy Kapitałowej.....</i>	<i>6</i>
2.4.	<i>Akcjonariat Banku BPS S.A. ....</i>	<i>7</i>
2.5.	<i>Zasady Ładu Korporacyjnego .....</i>	<i>8</i>
2.6.	<i>Statut Banku BPS S.A.....</i>	<i>9</i>
2.7.	<i>Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi .....</i>	<i>11</i>
2.8.	<i>Działalność w zakresie kontroli i nadzoru.....</i>	<i>12</i>
2.9.	<i>Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych ....</i>	<i>13</i>
III.	UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DZIAŁALNOŚCI GRUPY	14
IV.	PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ	15
4.1.	<i>Działalność Banku BPS S.A.....</i>	<i>15</i>
4.1.1.	<i>Działalność zrzeszeniowa .....</i>	<i>16</i>
4.1.2.	<i>Działalność komercyjna .....</i>	<i>17</i>
4.2.	<i>Działalność realizowana przez spółki Grupy.....</i>	<i>23</i>
V.	SYTUACJA FINANSOWA I WYNIKI GRUPY KAPITAŁOWEJ	25
5.1.	<i>Rachunek zysków i strat .....</i>	<i>25</i>
5.2.	<i>Sprawozdanie z sytuacji finansowej.....</i>	<i>30</i>
5.2.1.	<i>Aktywa.....</i>	<i>30</i>
5.2.2.	<i>Pasywa.....</i>	<i>31</i>
VI.	ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM	32
VII.	ZARZĄDZANIE RYZYKIEM	34
7.1.	<i>Ryzyko kredytowe .....</i>	<i>34</i>
7.2.	<i>Ryzyko płynności .....</i>	<i>36</i>
7.3.	<i>Ryzyko rynkowe .....</i>	<i>37</i>
7.4.	<i>Ryzyko operacyjne.....</i>	<i>37</i>
VIII.	DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS	38
IX.	PLANY GRUPY NA PRZYSZŁOŚĆ	39

I. WSTĘP

Grupę Kapitałową tworzą: Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz specjalistyczne spółki, które uzupełniając ofertę Banku, realizują jednocześnie własne cele biznesowe. Zainteresowanie klientów nowoczesnymi produktami finansowymi oraz ograniczone możliwości pozyskania nowych klientów poprzez oferowanie produktów czysto bankowych skłoniło Bank do powołania w Grupie BPS odrębnych podmiotów świadczących specjalistyczne usługi finansowe. Spółki zależne udostępniają klientom w jednym miejscu wystandaryzowane produkty, takie jak m.in.: usługi leasingowe, factoringowe, inwestycyjne i inne, świadczone dotychczas przez inne podmioty.

Grupa Kapitałowa prowadzi operacje zarówno w polskich złotych, jak i w walutach obcych oraz aktywnie uczestniczy w obrocie krajowym.

W 2015 roku dochód Grupy Kapitałowej, obliczony jako suma wyniku z tytułu odsetek, wyniku z tytułu prowizji i opłat, przychodów z tytułu dywidend, wyniku na aktywach i zobowiązaniach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wyniku z pozycji wymiany, wyniku na działalności inwestycyjnej oraz pozostałych przychodów i kosztów operacyjnych netto, wyniósł 419 223 tys. zł, natomiast w 2014 roku 527 521 tys. zł. Dochód ten pochodzi w całości z działalności prowadzonej na terenie Polski.

W 2015 roku stopa zwrotu z aktywów Grupy, obliczona jako iloraz zysku netto i sumy bilansowej, wyniosła minus 0,20 %, a w 2014 roku minus 0,68 %.

W 2015 roku Grupa Kapitałowa nie otrzymała wsparcia finansowego pochodzącego ze środków publicznych, w szczególności na podstawie ustawy z dnia 12 lutego 2009 roku o udzielaniu przez Skarb Państwa wsparcia instytucjom finansowym (Dz. U. z 2014 roku poz. 158).

W 2015 roku w Grupie nie zawierano istotnych transakcji na warunkach innych niż rynkowe, a o wszelkich istotnych wydarzeniach informowano w raportach bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych.

Na dzień 31 grudnia 2015 roku zatrudnienie w Grupie Kapitałowej BPS wynosiło 2 421 etatów, podczas gdy na dzień 31 grudnia 2014 roku 2 309 etatów.

II. ORGANIZACJA I ZARZĄDZANIE

W 2015 r. w Grupie Kapitałowej przeprowadzono następujące zmiany:

- 1) sprzedano akcje spółki IT Card Centrum Technologii Płatniczych S.A.;
- 2) sprzedano aktywa i zobowiązania Spółki Uzdrowiska Polskie Zarządzanie Sp. z o.o.;
- 3) zakończono proces wykupu od akcjonariuszy mniejszościowych wszystkich posiadanych przez nich akcji Domu Maklerskiego Banku BPS S.A. (Bank stał się jedynym akcjonariuszem Spółki);
- 4) wykreślono z KRS Spółkę Podlasie Leasing Sp. z o.o.

Dodatkowo Grupa objęła kontrolą:

- 1) RUT-PASZ Sp. z o.o.;
- 2) QRS Finanse S.A.;
- 3) Con-Finance Sp. z o.o.;
- 4) FW Południe Sp. z o.o.;
- 5) BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o.;
- 6) BPS Inwestycje 2 Sp. z o.o.

2.1. Struktura Grupy Kapitałowej – spółki podlegające konsolidacji

Grupę jednostek objętych sprawozdaniem skonsolidowanym, według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. stanowiły Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz niżej wymienione podmioty:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach	Metoda konsolidacji
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	100,00%	
Centrum Finansowe Banku BPS S.A.	84,24%	
BPS Doradztwo S.A. (dawniej Dom Inwestycyjny Libero S.A.)	100,00%	
BPS Leasing S.A.	100,00%	
BPS Faktor S.A.	76,00%	
IT BPS Sp. z o.o.	100,00%	
BS Leasing S.A.	100,00%	
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	100,00%	
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	100,00%	
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	100,00%	
Veni S.A.	100,00%	Pełna
ABC Finanse S.A.	100,00%	
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	99,48%	
Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.	89,92%	
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	99,69%	
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	99,78%	
QRS Finanse S.A.	100,00%	
Con-Finance Sp. z o.o.	100,00%	
FW Południe Sp. z o.o.	79,48%	
BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o.	58,60%	
BPS Inwestycje 2 Sp. z o.o.	58,60%	
RUT-PASZ Sp. z o.o.	40,19%	Praw własności

Na dzień 31 grudnia 2015 r. Grupa Kapitałowa posiadała certyfikaty inwestycyjne następujących Funduszy Inwestycyjnych Zamkniętych:

Wyszczególnienie	Procentowy udział Grupy w głosach	Metoda konsolidacji
BPS 1 NS FIZ	96,38%	
BPS 3 NS FIZ	50,00%	
BPS 4 NS FIZ	50,94%	
Quantum 1 FIZ AN	100,00%	
Quantum 2 FIZ AN	100,00%	
Quantum 7 FIZAN (dawna nazwa: Harenda 7 FIZ)	100,00%	
Uzdrowiska Polskie FIZ AN	100,00%	Pełna
Contango FIZ	77,88%	
Contango 2 FIZ	100,00%	
Zielony FIZ AN	79,48%	
Feniks FIZ AN	77,64%	
Dynamiczna Dwudziestka z Ochroną Kapitału FIZ	100,00%	
BPS Rynku Nieruchomości FIZ AN (dawniej TRUST FIZ AN)	58,60%	

2.2. Władze Banku BPS S.A.

Zarząd Banku – zgodnie ze Statutem – prowadzi sprawy Banku i reprezentuje go na zewnątrz. Prezes Zarządu kieruje bieżącą działalnością oraz pełni nadzór nad całością funkcjonowania Banku.

Rada Nadzorcza sprawuje stały nadzór nad działalnością Banku. Do szczególnych obowiązków Rady należy powoływanie i odwoływanie członków Zarządu Banku, opiniowanie wszelkich wniosków i spraw wymagających uchwały Walnego Zgromadzenia, wybór biegłego rewidenta badającego sprawozdanie finansowe, zatwierdzanie rocznych planów finansowych i wieloletnich programów rozwoju Banku, zatwierdzanie regulaminu organizacyjnego Banku i regulaminu działania Zarządu Banku. Członków Rady Nadzorczej wybiera Walne Zgromadzenie spośród osób reprezentujących akcjonariuszy Banku.

W 2015 r. skład Zarządu Banku funkcjonował w niezmienionym składzie. W dniu 27 stycznia 2015 roku Komisja Nadzoru Finansowego wyraziła zgodę na powołanie Pana Zdzisława Kupczyka na stanowisko Prezesa Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Pana Artura Adamczyka na stanowisko Członka Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., któremu w ramach podziału kompetencji powierzono nadzór nad Pionem Finansów i Ryzyka w Banku. Skład Zarządu Banku w 2015 r. kształtował się następująco:

Tabela 1. Skład osobowy Zarządu Banku BPS S.A. w 2015 r.

Imię i Nazwisko	Pełniona funkcja
Zdzisław Kupczyk	Prezes Zarządu (do 26 stycznia 2015 r. Wiceprezes Zarządu pełniący obowiązki Prezesa Zarządu)
Piotr Chrzanowski	Wiceprezes Zarządu
Artur Adamczyk	Wiceprezes Zarządu
Dariusz Olkiewicz	Wiceprezes Zarządu

Rada Nadzorcza kadencji obejmującej lata 2013-2017 działa od 2013 r. w niezmienionym składzie.

Tabela 2. Skład osobowy Rady Nadzorczej Banku BPS S.A. w 2015 roku

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja
Adam Jan Dudek	Przewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Hryniewicz	Wiceprzewodniczący Rady Nadzorczej
Roman Marian Domański	Sekretarz Rady Nadzorczej
Zbigniew Bodzioch	Członek Rady Nadzorczej
Józef Błażej Czysty	Członek Rady Nadzorczej
Dariusz Jasiński	Członek Rady Nadzorczej
Paweł Antoni Kapel	Członek Rady Nadzorczej
Witold Marcin Morawski	Członek Rady Nadzorczej
Barbara Marta Pasierb	Członek Rady Nadzorczej
Piotr Janusz Piasecki	Członek Rady Nadzorczej
Hanna Barbara Ruszczyńska	Członek Rady Nadzorczej
Czesław Swacha	Członek Rady Nadzorczej
Tadeusz Tur	Członek Rady Nadzorczej
Zdzisław Wojdak	Członek Rady Nadzorczej
Jerzy Woźniczko	Członek Rady Nadzorczej

2.3. Skład Zarządów pozostałych podmiotów Grupy Kapitałowej

Według stanu na 31 grudnia 2015 roku w skład Zarządów poszczególnych podmiotów Grupy Kapitałowej wchodziły następujące osoby:

Funkcja	Imię i nazwisko
Dom Maklerski Banku BPS S.A.	
Prezes Zarządu	Maciej Trybuchowski
Wiceprezes Zarządu	Katarzyna Nowocień-Dycha
Wiceprezes Zarządu	Piotr Majka (odwołany 3 marca 2016 r.)
Centrum Finansowe Banku BPS S.A.	
Prezes Zarządu	Jerzy Tofil
Wiceprezes Zarządu	Anna Rudnicka
BPS Doradztwo S.A.	
Prezes Zarządu	Dariusz Zieliński
BPS Leasing S.A.	
Prezes Zarządu	Sławomir Szurnicki
Członek Zarządu	Maciej Rocki
BPS Faktor S.A.	
Prezes Zarządu	Piotr Konieczka
IT BPS Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Sławomir Czopur (z dniem 1 kwietnia 2016 r. powołany Paweł Gula)
Wiceprezes Zarządu	Anna Garcarz (rezygnacja z dniem 31 marca 2016 r.)
BS Leasing S.A.	
Prezes Zarządu	Sławomir Szurnicki
BPS Nieruchomości Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Joanna Ciarczyńska (od 1 marca 2016 r. Monika Królikowska)
BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Joanna Ciarczyńska
BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.	
Prezes Zarządu	Cezary Iwański
Członek Zarządu	Jacek Więcek
Członek Zarządu	Tomasz Sędkowski (od 1 stycznia 2016 r. Krzysztof Tokarski)
Veni S.A.	
Prezes Zarządu	Maksymilian Kostrzewa
Wiceprezes Zarządu	Roman Szuleko
ABC Finanse S.A.	
Prezes Zarządu	Katarzyna Woźniak
Uzdrowisko Iwonicz S.A.	
Prezes Zarządu	Piotr Komornicki
Wiceprezes Zarządu	Emilian Pyra
Zakład Lecznicy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A.	
Prezes Zarządu	Tomasz Kwiatkowski
Wiceprezes Zarządu	Andrzej Murawski (od 1 stycznia 2016 r. Piotr Marczyk – Członek Zarządu)
Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.	
Prezes Zarządu	Andrzej Murawski
Członek Zarządu	Tadeusz Widuch
Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.	
Prezes Zarządu	Krzysztof Żyndul
Członek Zarządu	Piotr Marczyk (powołany od 3 marca 2016 r.)
Członek Zarządu	Stanisław Borkowski (powołany od 3 marca 2016 r.)

Funkcja	Imię i nazwisko
QRS Finanse S.A.	
Prezes Zarządu	Piotr Antonowicz
Con-Finance Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Piotr Antonowicz
FW Południe Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Jolanta Wajszczuk
BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Piotr Szynalski
Członek Zarządu	Dominika Malec
BPS Inwestycje 2 Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Piotr Szynalski
Członek Zarządu	Dominika Malec
RUT-PASZ Sp. z o.o.	
Prezes Zarządu	Andrzej Siwecki

2.4. Akcjonariat Banku BPS S.A.

Na koniec 2015 r. kapitał zakładowy Banku BPS S.A. składał się z 354 096 542 szt. akcji o wartości nominalnej 1 zł każda.

Tabela 3. Kapitał zakładowy Banku BPS S.A. na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Wartość akcji (zł)
A	2 000 000	2 000 000
B	12 000 000	12 000 000
C	4 000 000	4 000 000
D	2 000 000	2 000 000
E	1 865 000	1 865 000
F	1 517 700	1 517 700
H	74 864 077	74 864 077
I	35 000 000	35 000 000
J	66 623 388	66 623 388
K	115 461 039	115 461 039
L	14 708 211	14 708 211
M	24 000 000	24 000 000
N	57 127	57 127
Ogółem	354 096 542	354 096 542

W strukturze akcjonariatu Banku BPS S.A. dominują banki spółdzielcze, posiadając łącznie 84,75 % akcji, w tym banki zrzeszone 82,45 %.

Tabela 4. Struktura akcjonariatu Banku BPS S.A. na 31.12.2015 r.

Wyszczególnienie	Ilość akcji (szt.)	Udział w kapitale zakładowym
Banki Spółdzielcze:	300 083 042	84,75%
- Banki Spółdzielcze Zrzeszone	291 932 418	82,45%
- Banki Spółdzielcze Niezrzeszone	1 344 431	0,38%
- Banki Spółdzielcze Współpracujące	6 806 193	1,92%
Inne Banki Polskie	11 452 898	3,23%
Banki Zagraniczne	4 217 815	1,19%
Pozostali akcjonariusze:	37 734 999	10,66%
- osoby fizyczne	1 503 970	0,43%
- pozostali	36 231 029	10,23%
Bank BPS S.A.	607 788	0,17%
Razem	354 096 542	100,0%

W dniu 26 listopada 2015 r. Nadzwyczajne Walne Zgromadzenie Banku podjęło Uchwałę nr 03/2015 w zakresie udzielenia Zarządowi Banku upoważnienia do podwyższania kapitału zakładowego Banku, poprzez emisje akcji o łącznej wartości nominalnej nie większej niż 84 000 000 zł, w drodze jednego lub kilku podwyższeń kapitału zakładowego, z możliwością pozbawienia przez Zarząd, za zgodą Rady Nadzorczej, Akcjonariuszy w całości prawa poboru w stosunku do Akcji. Podwyższenie kapitału zakładowego Banku w ramach kapitału docelowego, stanowiło kontynuację i uzupełnienie analogicznego podwyższania kapitału zakładowego Banku ustalonego uchwałą Walnego Zgromadzenia nr 02/2014 z dnia 2 grudnia 2014 r., w wysokości 60 000 000 zł, zrealizowanego na kwotę nominalną 24 057 127 zł. Planowane kolejne podwyższenia kapitału pozwolą na poprawę sytuacji finansowej Banku, a także korzystnie wpłyną na bezpieczeństwo prowadzonej działalności.

Według stanu na 31 grudnia 2015 r. Bank posiadał 607 788 z 1 134 268 sztuk akcji własnych, które nabył w 2012 r. od akcjonariusza mniejszościowego, w ramach kapitału rezerwowego na nabycie akcji własnych Banku, utworzonego na mocy uchwały Zwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy Banku z dnia 27 czerwca 2012 r. w wysokości 5 mln zł. Zmniejszenie ilości o 526 480 sztuk posiadanych przez Bank akcji własnych, wynikało z przeprowadzonych w IV kwartale 2015 r. transakcji sprzedaży części akcji na rzecz zrzeszonych banków spółdzielczych.

2.5. Zasady Ładu Korporacyjnego

Decyzją Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia Akcjonariuszy z dnia 2 grudnia 2014 roku oraz Rady Nadzorczej, Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. przyjął Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych, wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego w dniu 22 lipca 2014 roku. Zasady Ładu Korporacyjnego są zbiorem zasad określających relacje wewnętrzne i zewnętrzne instytucji nadzorowanych, w tym relacje z udziałowcami i klientami, ich organizację, funkcjonowanie nadzoru wewnętrznego oraz kluczowych systemów i funkcji wewnętrznych, a także organów statutowych i zasad ich współdziałania. Stają się istotnym dokumentem programowym w strategicznej polityce korporacyjnej Banku, który kształtuje odpowiednie modele postępowania.

Zarząd Banku Polskiej Spółdzielczości S.A., wykonując Uchwałę Nadzwyczajnego Walnego Zgromadzenia, implementuje Zasady Ładu Korporacyjnego dla instytucji nadzorowanych wydane przez Komisję Nadzoru Finansowego z dnia 22 lipca 2014 roku, z uwzględnieniem zasady proporcjonalności wynikającej ze skali, charakteru i specyfiki działania Banku z następującymi wyjątkami:

- 1) nie stosuje się zapisu § 8 ust. 4 w brzmieniu: „Instytucja nadzorowana, gdy jest to uzasadnione liczbą udziałowców, powinna dążyć do ułatwiania udziału wszystkim udziałowcom w zgromadzeniu organu stanowiącego instytucji nadzorowanej, między innymi poprzez zapewnienie możliwości elektronicznego aktywnego udziału w posiedzeniach organu stanowiącego.” ;
- 2) nie stosuje się zapisu § 22 ust.1 i 2 w brzmieniu: „W składzie organu nadzorującego instytucji nadzorowanej powinien być zapewniony odpowiedni udział członków niezależnych, a tam gdzie jest to możliwe powoływanych spośród kandydatów wskazanych przez udziałowców mniejszościowych. Niezależność przejawia się przede wszystkim brakiem bezpośrednich i pośrednich powiązań z instytucją nadzorowaną, członkami organów zarządzających i nadzorujących, znaczącymi udziałowcami i podmiotami z nimi powiązanymi. W szczególności niezależnością powinni cechować się członkowie komitetu audytu lub członkowie organu nadzorującego, którzy posiadają kompetencje z dziedziny rachunkowości lub rewizji finansowej.”;
- 3) nie stosuje się zapisów: § 11 ust. 3, § 49 ust.4, § 52 ust. 2, § 53, § 54, § 55, § 56, § 57 jako niedotyczących Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. Poruszają one kwestie transakcji z podmiotami powiązanymi, modeli postępowania, jeśli w Banku nie funkcjonuje komórka audytu, wykonywania uprawnień z aktywów nabytych na ryzyko klienta.

Informacje dotyczące stosowania Zasad Ładu Korporacyjnego w Banku BPS S.A dostępne są na stronie internetowej www.bankbps.pl

2.6. Statut Banku BPS S.A.

Zasady zmiany Statutu Banku BPS S.A.

Zasady dotyczące dokonywania zmian statutu w Banku BPS S.A. odbywają się zgodnie z przepisami kodeksu spółek handlowych oraz ustawy Prawo bankowe.

W celu zmiany statutu, zgodnie z art. 34 ustawy Prawo bankowe, Bank BPS S.A., niezależnie od zakresu spraw określonych w art. 31 ust. 3 Prawa bankowego, każdorazowo kieruje wniosek do Komisji Nadzoru Finansowego o wydanie decyzji w sprawie zmiany statutu Banku. W treści wniosku, zawarta jest treść projektowanej zmiany wraz z uzasadnieniem. Po uzyskaniu zgody KNF na dokonanie zmiany Statutu, projekt uzyskuje ostateczne zatwierdzenie przez Zarząd Banku BPS S.A., a następnie kierowany jest pod obrady Rady Nadzorczej Banku, w celu wydania opinii, o której mowa w § 1 pkt 9 Regulaminu działania Rady Nadzorczej Banku BPS S.A., zgodnie z którym Rada opiniuje wszelkie sprawy i wnioski wymagające uchwały Walnego Zgromadzenia. Następnie, informacja o treści projektowanej zmiany kierowana jest do akcjonariuszy Banku wraz z informacją o terminie i szczegółowej procedurze uczestnictwa w danym Walnym Zgromadzeniu. Zgodnie z przepisem art. 430 k.s.h. po podjęciu uchwały w sprawie zmiany statutu przez Walne Zgromadzenie Banku BPS S.A., Rada Nadzorcza podejmuje uchwałę o ustaleniu tekstu jednolitego statutu, a następnie wniosek o wpis zmiany statutu kierowany jest do KRS.

W przypadkach szczególnych, stosowne uchwały organów Banku o zmianie statutu mogą być podejmowane przed uzyskaniem decyzji KNF pod warunkiem, iż wejdą w życie po uzyskaniu decyzji Komisji Nadzoru Finansowego.

Sposób działania Walnego Zgromadzenia i jego zasadnicze uprawnienia

Walne Zgromadzenie Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. odbywa się jako zwyczajne lub nadzwyczajne zgromadzenie, zgodnie z przepisami Kodeksu spółek handlowych i Statutu Banku na zasadach określonych w Regulaminie obrad Walnego Zgromadzenia.

Do wyłącznej kompetencji Walnego Zgromadzenia należy:

- 1) rozpatrywanie i zatwierdzanie sprawozdania Zarządu z działalności Banku oraz sprawozdania finansowego za ubiegły rok obrotowy;
- 2) podejmowanie uchwał o podziale zysku lub pokryciu strat;
- 3) udzielanie członkom organów Banku absolutorium z wykonania przez nich obowiązków;
- 4) powoływanie i odwoływanie członków Rady Nadzorczej oraz ustalanie wysokości wynagrodzenia członków Rady;
- 5) zmiana statutu Banku;
- 6) podejmowanie uchwał w przedmiocie tworzenia i likwidowania funduszy specjalnych oraz uchwalanie regulaminów określających gospodarkę tymi funduszami;
- 7) emisja obligacji zamiennych lub z prawem pierwszeństwa;
- 8) zatwierdzanie regulaminu działania Rady Nadzorczej;
- 9) uchwalanie regulaminu obrad Walnego Zgromadzenia;
- 10) podejmowanie uchwał w przedmiocie zbycia przedsiębiorstwa bankowego lub jego zorganizowanej części oraz ustanowienie na nich ograniczonego prawa rzeczowego;
- 11) podejmowanie uchwał w sprawach wniesionych przez akcjonariuszy, Radę Nadzorczą lub Zarząd Banku, albo inne podmioty uprawnione, zgodnie z obowiązującymi przepisami i niniejszym Statutem;
- 12) ustalanie procedury dokonywania ocen odpowiedzialności i niezależności kandydatów na członków Rady Nadzorczej, a także ocen Rady Nadzorczej oraz jej członków w trakcie kadencji.

W Walnym Zgromadzeniu uczestniczą Akcjonariusze Banku, którymi są przede wszystkim Banki Spółdzielcze z nim zrzeszone, a także inne podmioty. Akcjonariusze wykonują swoje prawo głosu osobiście lub przez wyznaczonych pełnomocników. Pełnomocnictwo winno być udzielone na piśmie pod rygorem nieważności i powinno być złożone w oryginale przed rozpoczęciem Walnego Zgromadzenia, podczas rejestracji uczestników. Zgodnie z zapisami Ustawy o funkcjonowaniu banków spółdzielczych, ich zrzeszaniu się i bankach zrzeszających, banki spółdzielcze będące akcjonariuszami Banku są reprezentowane na Walnym Zgromadzeniu przez pełnomocników – wybranych przez Rady Nadzorcze tych banków w głosowaniu tajnym. Przedstawiciele akcjonariuszy i ich pełnomocnicy winni do pełnomocnictw załączyć wyciągi z odpowiednich rejestrów lub inne dokumenty wymieniające osoby uprawnione do reprezentowania akcjonariuszy.

Każdemu akcjonariuszowi Banku przysługuje na Walnym Zgromadzeniu jeden głos z każdej posiadanej akcji. Akcjonariusze Banku nie będący bankami spółdzielczymi zrzeszonymi z Bankiem, na Walnym Zgromadzeniu nie mogą wykonywać łącznie prawa głosu z więcej niż 24 % akcji.

Z uwagi na fakt, iż wszystkie akcje wyemitowane przez Bank są akcjami imiennymi, Walne Zgromadzenia zwoływane są za pomocą listów poleconych lub przesyłek nadanych pocztą kurierską, wysłanych co najmniej dwa tygodnie przed terminem Walnego Zgromadzenia. Akcjonariusz lub akcjonariusze reprezentujący co najmniej jedną dwudziestą kapitału zakładowego mogą żądać umieszczenia określonych spraw w porządku

obrad najbliższego Walnego Zgromadzenia. Żądanie powinno zostać złożone na piśmie lub w postaci elektronicznej Zarządowi nie później niż na czternaście dni przed wyznaczonym terminem Walnego Zgromadzenia i zawierać uzasadnienie lub projekt uchwały dotyczącej proponowanego punktu porządku obrad. Wszystkie sprawy umieszczone w porządku obrad Walnego Zgromadzenia, Zarząd Banku przedstawia Radzie Nadzorczej i Radzie Zrzeszenia do zaopiniowania.

Walne Zgromadzenie, jeżeli zostało zwołane prawidłowo, jest zdolne do podejmowania uchwał bez względu na liczbę reprezentowanych na nim akcji. Uchwały Walnego Zgromadzenia są podejmowane zwykłą większością oddanych głosów, o ile Statut oraz Kodeks spółek handlowych nie wymagają większości kwalifikowanej. Uchwały podejmowane w zakresie zmian w Statucie Banku, zapadają większością 3/4 głosów oddanych. Uchwały podejmowane w zakresie wyłączenia prawa poboru zapadają większością 4/5 głosów oddanych. Uchwały na Walnym Zgromadzeniu podejmowane mogą być jedynie w sprawach objętych porządkiem obrad, za wyjątkiem uchwał porządkowych oraz w sprawie zwołania Walnego Zgromadzenia. W sprawach nieobjętych porządkiem obrad można powziąć uchwałę, jeżeli cały kapitał zakładowy jest reprezentowany na Walnym Zgromadzeniu, a nikt z obecnych nie wniósł sprzeciwu co do powzięcia uchwały. Walne Zgromadzenie może zmienić porządek obrad w ten sposób, że zmieni kolejność poszczególnych punktów.

Akcjonariusze w trakcie obrad Walnego Zgromadzenia mają prawo do zabrania głosu, którego udziela Przewodniczący Walnego Zgromadzenia. W razie potrzeby złożenia wyjaśnień Przewodniczący Walnego Zgromadzenia udziela głosu członkom Rady Nadzorczej lub członkom Zarządu Banku.

W zgłoszonej sprawie formalnej może zabrać głos najwyżej dwóch mówców, w tym jeden za wnioskiem, drugi przeciw oraz ewentualnie obecny na obradach ekspert, po czym Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie w sprawie przyjęcia lub odrzucenia wniosku. Podczas obrad Akcjonariuszom przysługuje prawo zgłaszania wniosków, pod warunkiem odczytania ich treści oraz złożenia w formie pisemnej do Komisji Uchwał i Wniosków.

Podczas obrad Walnego Zgromadzenia głosowania są jawne, chyba że przepisy ustanawiają wymóg przeprowadzenia głosowania tajnego, które jest obligatoryjne w szczególności w następujących sprawach:

- 1) przy wyborach Rady Nadzorczej Spółki,
- 2) przy rozpatrywaniu wniosków o usunięcie członków Rady Nadzorczej Spółki,
- 3) przy wnioskach o pociągnięcie członków Rady Nadzorczej do odpowiedzialności,
- 4) w sprawach osobowych.

Akcjonariusze nie mogą, ani osobiście, ani przez pełnomocnika, ani jako pełnomocnicy innych osób głosować przy podejmowaniu uchwał dotyczących:

- 1) ich odpowiedzialności wobec Spółki z jakiegokolwiek tytułu, w tym udzielenia absolutorium,
- 2) sporów pomiędzy nimi a Spółką,
- 3) zwolnienia z zobowiązania wobec Spółki.

Na żądanie chociażby jednego z akcjonariuszy obecnych lub reprezentowanych, Przewodniczący Walnego Zgromadzenia zarządza głosowanie tajne bez względu na jego przedmiot.

2.7. Umowy zawarte między Bankiem a osobami zarządzającymi

W rozumieniu przepisów § 2 ust. 1 pkt. 30 lit. a rozporządzenia Ministra Finansów z dnia 19 lutego 2009 roku w sprawie informacji bieżących i okresowych przekazywanych przez emitentów papierów wartościowych oraz warunków uznawania za równoważne informacji wymaganych przepisami prawa państwa niebędącego

państwem członkowskim (Dz.U. nr 33, poz. 259 z późn. zmianami) osobami zarządzającymi Bankiem są członkowie Zarządu.

Z każdym z członków Zarządu Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. była zawarta umowa o pracę obowiązująca w 2015 roku, przewidująca odprawę w razie nie powołania członka Zarządu na okres kolejnej kadencji, w wysokości trzymiesięcznego wynagrodzenia miesięcznego brutto.

Ponadto, w okresie obowiązywania umowy, na każde wezwanie Rady Nadzorczej, istnieje możliwość podpisania przez członków Zarządu umowy o zakazie konkurencji po ustaniu stosunku pracy. Umowa ta może przewidywać okres od jednego do sześciu miesięcy obowiązywania zakazu konkurencji, w czasie którego pracownik będzie otrzymywał odszkodowanie w wysokości 50 % wynagrodzenia zasadniczego brutto za każdy miesiąc obowiązywania zakazu konkurencji.

W 2015 roku Bank Polskiej Spółdzielczości wypłacił członkom Zarządu łącznie 1 933 tys. zł wynagrodzenia z tytułu umów o pracę w związku z pełnieniem funkcji w Zarządzie. W 2015 roku Bank nie wypłacił członkom Zarządu Banku BPS S.A. zmiennych składników wynagrodzeń.

Za udział w posiedzeniach Rady Nadzorczej, niezależnie od ilości posiedzeń w danym miesiącu, członkowie Rady Nadzorczej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. otrzymują miesięczne wynagrodzenie ryczałtowe uzależnione od pełnionej funkcji oraz przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia brutto w sektorze przedsiębiorstw publicznych opublikowanego w Monitorze Polskim. W 2015 roku Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. wypłacił członkom Rady Nadzorczej łącznie 904 tys. zł.

2.8. Działalność w zakresie kontroli i nadzoru

Podstawowym celem systemu kontroli wewnętrznej jest zapewnienie zgodności działania Banku z przepisami prawa, regulacjami wewnętrznymi i standardami rynkowymi.

Bank posiada system kontroli wewnętrznej dostosowany do struktury organizacyjnej, który obejmuje jednostki i komórki organizacyjne Banku oraz podmioty zależne z Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. Audyt przeprowadza się z zachowaniem powszechnie obowiązujących przepisów prawa i przepisów wewnętrznych Banku, w tym Polityki audytu wewnętrznego Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Regulaminu Kontroli Wewnętrznej Banku BPS S.A.

W 2015 r. w jednostkach i komórkach organizacyjnych Banku BPS S.A. oraz w spółkach zależnych przeprowadzono łącznie 32 badania audytowe, w tym 5 audytów doraźnych. Zakres przeprowadzonych audytów obejmował m.in.:

- 1) kredytowe aktywa dochodowe;
- 2) działalność depozytową;
- 3) przestrzeganie procedur związanych z przeciwdziałaniem zjawisku prania pieniędzy;
- 4) funkcjonowanie wybranych systemów informatycznych w Banku, w tym system e25, FUDO;
- 5) proces zarządzania ryzykiem zawierania transakcji na instrumentach pochodnych;
- 6) zmienne składniki wynagrodzeń;
- 7) bezpieczeństwo systemów informatycznych wykorzystywanych przy realizacji rozliczeń pieniężnych;
- 8) analizę stopnia wdrożenia rekomendacji KNF dotyczących bezpieczeństwa płatności internetowych;
- 9) zarządzanie ryzykiem wyniku finansowego;
- 10) analizę pomiaru utraty wartości ekspozycji kredytowych metodą indywidualną;
- 11) adekwatność kapitałową;
- 12) ryzyko rynkowe;

- 13) prawidłowość udzielania i administrowania kredytami gotówkowymi;
- 14) zarządzanie ryzykiem koncentracji dużych zaangażowań;
- 15) operacje bankowe, w tym: prawidłowość podejmowanych działań dotyczących operacji kasowych i przelewów, likwidacji lokat terminowych;
- 16) spółki zależne Banku (Twój Leasing S.A.);
- 17) weryfikację transakcji kredytowych na etapie rozpatrywania wniosków kredytowych, monitoringu, klasyfikacji oraz ustalania utraty wartości klientów instytucjonalnych;
- 18) zarządzanie ryzykiem braku zgodności.

W wyniku przeprowadzonych badań audytowych, Prezes Zarządu Banku wydał w 2015 r. łącznie 230 zaleceń poaudytowych dla jednostek i komórek organizacyjnych Banku BPS S.A.

Dodatkowo, w Banku wyodrębniona została komórka do spraw zgodności, a jej podstawowym zadaniem jest podejmowanie działań prewencyjnych, mających na celu zapobieganie narażaniu Banku na występowanie zdarzeń wynikających z ryzyka braku zgodności oraz potencjalnych skutków nieprzestrzegania przez Bank przepisów prawa, wymogów organów nadzorczych, rekomendacji i standardów rynkowych, w szczególności poprzez zapobieganie:

- 1) utracie reputacji oraz zaufania klientów, partnerów biznesowych i pracowników;
- 2) karom pieniężnym i odszkodowaniom;
- 3) negatywnym decyzjom ze strony instytucji/organów nadzorczych.

Poza wyżej wymienionymi obowiązkami, komórka do spraw zgodności koordynuje wypełnianie w Banku obowiązków wynikających z Dyrektywy MiFID, w tym w szczególności przeprowadzanie klasyfikacji i oceny klientów, zarządzanie potencjalnymi konfliktami interesów, zawieranie transakcji własnych przez osoby powiązane.

Bank, zgodnie z wytycznymi zawartymi w Zasadach Ładu Korporacyjnego wydanymi przez Komisję Nadzoru Finansowego, zagwarantował niezależność funkcjonowania komórki do spraw zgodności, m.in. poprzez:

- 1) wyodrębnienie komórki w strukturze organizacyjnej Banku;
- 2) możliwość bezpośredniego komunikowania się z Zarządem Banku i Radą Nadzorczą oraz bezpośredniego raportowania do tych organów;
- 3) sprawowanie bezpośredniego nadzoru nad tą komórką przez Prezesa Zarządu;
- 4) powoływanie i odwoływanie kierownika komórki ds. zgodnością za zgodą Rady Nadzorczej.

W celu ograniczenia potencjalnych negatywnych skutków ryzyka braku zgodności w Banku, zgodnie ze Strategią Banku w obszarze zarządzania ryzykiem bankowym, została przyjęta zasada zerowej tolerancji na ryzyko braku zgodności. Zerowa tolerancja na ryzyko braku zgodności oznacza brak akceptacji zdarzeń powodujących powstanie ryzyka podlegającego zarządzaniu oraz natychmiastowe podejmowanie działań ograniczających ryzyko.

2.9. Systemy kontroli i zarządzania ryzykiem w procesie sporządzania sprawozdań finansowych

Kontrola wewnętrzna

Proces sporządzania sprawozdań finansowych jest realizowany w ramach Pionu Finansów i Ryzyka. Podstawowymi elementami pozwalającymi na realizację procesu są przyjęte przez Zarząd Banku Zasady rachunkowości, oraz sporządzane na ich podstawie zasady ewidencji zdarzeń gospodarczych Banku.

W konsekwencji ewidencji zdarzeń powstają księgi Banku, będące w dalszej kolejności podstawą sporządzenia sprawozdań finansowych.

W procesie sporządzania sprawozdań finansowych zidentyfikowano następujące rodzaje ryzyka:

- 1) ryzyko błędnych danych wejściowych;
- 2) ryzyko niewłaściwej prezentacji danych w sprawozdaniach finansowych;
- 3) ryzyko zastosowania błędnych szacunków;
- 4) ryzyko braku integracji systemów IT i aplikacji operacyjnych i sprawozdawczych.

W celu ograniczenia wyżej wymienionego ryzyka określono strukturę procesu sporządzania sprawozdań finansowych w dwóch warstwach: aplikacyjnej i merytorycznej.

Część aplikacyjna procesu składa się z przepływu danych z podstawowych systemów operacyjnych Banku poprzez szereg interfejsów do bazy danych sprawozdawczych, na której osadzone są aplikacje sprawozdawcze. Warstwa aplikacyjna podlega kontrolom zgodnym z przyjętą w Banku polityką bezpieczeństwa systemów IT. Kontrole w szczególności obejmują zarządzanie użytkownikami, zarządzanie środowiskiem developerskim, integralność systemów przesyłania danych, w tym prawidłowość działania interfejsów pod kątem kompletności transferu danych z systemów operacyjnych do środowiska sprawozdawczego. Dla potrzeb prawidłowości zarządzania procesem sporządzania sprawozdań finansowych, został przygotowany opis procesu według przyjętych w Banku Zasad sporządzania sprawozdania finansowego Banku BPS S.A., który zawiera wszelkie czynności występujące w procesie, a także określenie ich wykonawców. Ponadto, opis zawiera wskazanie kluczowych punktów kontrolnych.

Opis przyjętych przez Bank szacunków, zgodnych z MSR/MSSF, został ujęty w polityce rachunkowości. Szczegółowy opis zasad rachunkowości został ujęty w Jednostkowym sprawozdaniu finansowym Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku, w części „Zasady (polityka) rachunkowości oraz dodatkowe noty objaśniające” oraz „Podsumowanie istotnych zasad rachunkowości”.

Podmiot uprawniony do badania sprawozdań finansowych

Wyboru niezależnego biegłego rewidenta do badania sprawozdań finansowych dokonuje Rada Nadzorcza Banku na podstawie rekomendacji Komitetu Audytu.

W dniu 5 sierpnia 2015 roku Rada Nadzorcza Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. dokonała wyboru firmy Ernst & Young Audyt Polska spółka z ograniczoną odpowiedzialnością sp.k. z siedzibą w Warszawie jako podmiotu uprawnionego do przeprowadzenia badania sprawozdań finansowych Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. oraz Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. za lata 2015 - 2019. Umowa na przeprowadzenie badania sprawozdania finansowego Banku oraz Grupy Kapitałowej została zawarta w dniu 2 września 2015 roku. Informacje o wynagrodzeniu podmiotu uprawnionego do badania sprawozdania finansowego zawarte są w notcie 49 Skonsolidowanego sprawozdania finansowego Grupy Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. za rok zakończony dnia 31 grudnia 2015 roku.

III. UWARUNKOWANIA ZEWNĘTRZNE DZIAŁALNOŚCI GRUPY

Wzrost gospodarczy

Rok 2015 był okresem umiarkowanej poprawy koniunktury gospodarczej w Polsce. Według danych opublikowanych przez Główny Urząd Statystyczny, Produkt Krajowy Brutto w 2015 r. wzrósł w ujęciu realnym o 3,6 % r/r, wobec 3,3 % r/r w roku poprzednim. Spośród składowych PKB głównym filarem wzrostu, podobnie jak przed rokiem, było spożycie indywidualne oraz inwestycje.

Sytuacja na rynku pracy

Dobra koniunktura gospodarcza w 2015 r. sprzyjała poprawie sytuacji na rynku pracy. Średni wzrost zatrudnienia w sektorze przedsiębiorstw w 2015 r. wyniósł 1,1 % w ujęciu rocznym, wobec 0,7 % wzrostu przed rokiem. Równocześnie nastąpiło istotne ograniczenie stopy bezrobocia rejestrowanego, która na koniec grudnia 2015 r. wyniosła 9,8 %, wobec 11,4 % w grudniu 2014 r. Zwiększony popyt na pracę przełożył się również na zwiększenie przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w sektorze przedsiębiorstw. Po uwzględnieniu wskaźnika inflacji, średnie wynagrodzenie w 2015 r. wzrosło o 4,5 % r/r, tj. było wyższe niż przed rokiem o 0,7 pp. W efekcie, zwiększenie siły nabywczej płac dodatkowo wspierało utrzymanie gospodarki na ścieżce wzrostu.

Inflacja

W 2015 r. średni wskaźnik cen towarów i usług konsumpcyjnych wyniósł minus 0,9 % r/r, wobec 0,0 % w roku poprzednim. Głównymi czynnikami wpływającymi na spadek cen konsumpcyjnych w 2015 r. był niższy niż przed rokiem poziom cen surowców, przede wszystkim ropy naftowej i podstawowych produktów rolnych na rynkach światowych. Wpływ na spadek cen żywności, tj. towarów o najwyższym udziale w tzw. koszyku dóbr badanym przez GUS, miało również utrzymanie przez Rosję embarga na import żywności z Polski i innych państw Unii Europejskiej.

Stopy procentowe

W marcu 2015 r. Rada Polityki Pieniężnej podjęła decyzję o redukcji stóp procentowych o 0,50 pp. W efekcie, stopa referencyjna na koniec 2015 r. wyniosła 1,50 %, wobec 2,00 % na koniec 2014 r. Redukcja stóp była przede wszystkim konsekwencją bardzo niskiego poziomu inflacji konsumentów. Obniżenie stóp procentowych NBP przełożyło się na spadek stawek rynkowych. Na koniec 2015 r. WIBOR 1M i WIBOR 3M ukształtowały się na poziomie 1,65 % oraz 1,72 %, tj. były niższe niż przed rokiem odpowiednio o 0,43 pp. i 0,34 pp.

Kurs walutowy

W 2015 r. średni kurs EUR/PLN i USD/PLN wyniósł odpowiednio 4,18 zł i 3,77 zł. Tym samym, w stosunku do roku poprzedniego złoty pozostał stabilny wobec euro, natomiast wobec dolara osłabił się o 0,62 zł. Wyraźnie wyższy niż przed rokiem kurs złotego wobec dolara był przede wszystkim konsekwencją reakcji rynków finansowych na pogłębiające się różnice w polityce pieniężnej realizowanej przez banki centralne w Europie (złagodzenie polityki pieniężnej w Polsce) oraz w USA, gdzie dobra koniunktura gospodarcza wspierała oczekiwania, iż rozpoczęcie cyklu podwyżek stóp procentowych nastąpi w 2015 r. Realizacja tych oczekiwań miała miejsce w grudniu 2015 r., gdy komitet decyzyjny Rezerwy Federalnej podniósł stopy procentowe w USA o 0,25 pp.

IV. PODSTAWOWY ZAKRES DZIAŁALNOŚCI GRUPY KAPITAŁOWEJ

4.1. Działalność Banku BPS S.A.

Cechą wyróżniającą Bank BPS S.A. na tle rynku jest specyficzny charakter prowadzonej działalności bankowej, która opiera się na dwóch filarach: działalności zrzeszeniowej i bankowości komercyjnej. Działania Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. koncentrują się przede wszystkim na budowie i rozwoju potencjału biznesowego banków spółdzielczych.

4.1.1. Działalność zrzeszeniowa

Bank BPS S.A. wspólnie z 359 bankami spółdzielczymi tworzy Zrzeszenie, obejmujące ok. 64 % wszystkich banków spółdzielczych działających w Polsce oraz współpracuje z Krakowskim Bankiem Spółdzielczym. Celem Zrzeszenia jest wzajemna pomoc i współpraca w realizacji zadań statutowych, rozwój i doskonalenie działalności bankowej oraz dbałość o interesy ekonomiczne i prawne banków spółdzielczych.

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. współpracuje z bankami spółdzielczymi w wielu obszarach ich działania. W sferze finansowej do podstawowych jego obowiązków należy: prowadzenie rachunków banków spółdzielczych, obsługa elektronicznych rozliczeń pieniężnych oraz wykonywanie na rzecz i w imieniu banków spółdzielczych niektórych czynności bankowych. Bank pełni również rolę pośrednika w zakresie usług rozliczeniowych z KIR, pośredniczy w rozliczeniach dewizowych z klientami banków spółdzielczych, a także w rozliczeniach dopłat do odsetek od kredytów preferencyjnych. Nalicza i utrzymuje rezerwę obowiązkową banków spółdzielczych na rachunku w Banku Centralnym. Wypełnia również za banki obowiązki sprawozdawcze i informacyjne oraz reprezentuje ich interesy wobec instytucji zewnętrznych, tj. Narodowego Banku Polskiego, Komisji Nadzoru Finansowego, Bankowego Funduszu Gwarancyjnego, izb gospodarczych, urzędów i instytucji centralnych.

Do zadań Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. należy przyjmowanie od banków spółdzielczych nadwyżek środków finansowych. Pozyskane od nich środki pieniężne lokowane są głównie w dłużne papiery wartościowe (obligacje Skarbu Państwa oraz bony pieniężne).

W celu utrzymania bezpieczeństwa funkcjonowania banków spółdzielczych w strukturze Zrzeszenia funkcjonują trzy fundusze pomocowe, tj.: Fundusz Pomocowy, Fundusz Pomocy Bankom Spółdzielczym oraz Fundusz Fundacji Programów Pomocy dla Rolnictwa FAPA. Środki pochodzące z tych funduszy wspomagają działalność banków spółdzielczych w zakresie zachowania (podtrzymania) bieżącej płynności, wdrożenia nowych technologii informatycznych, wsparcia finansowego przeprowadzanych procesów łączeniowych i programów postępowania naprawczego, a także zwiększenia funduszy własnych banków spółdzielczych.

Bank współpracuje z bankami spółdzielczymi w zakresie udzielania kredytów w konsorcjach, wspierając tym samym ich aktywność kredytową oraz dywersyfikując ryzyko, co między innymi pozwala na finansowanie dodatkowych przedsięwzięć oraz na wykorzystanie nadpłynności banków spółdzielczych i zwiększanie ich rentowności.

Bank BPS S.A. prowadzi działania mające na celu pozyskiwanie dopłat do oprocentowania kredytów preferencyjnych, zabezpieczających potrzeby klientów Zrzeszenia, a także pośredniczy w pozyskiwaniu przez banki kredytujące gwarancji i poręczeń, zabezpieczających udzielone kredyty.

W 2015 r. Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. kontynuował współpracę z Bankiem Gospodarstwa Krajowego i lokalnymi Funduszami Poręczeniowymi, Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa oraz zakładami ubezpieczeń w obszarze oferty Bancassurance.

Rok 2015 był okresem dalszego rozwoju w obszarze kart i bankomatów. Oferta usług kartowych skierowanych do zrzeszonych banków spółdzielczych zawiera pełen wachlarz produktów. Należą do niej wydawnictwo i obsługa kart płatniczych, obsługa i rozliczanie bankomatów, instalacja, obsługa i rozliczanie terminali POS. W ramach oferty kart płatniczych poza standardowym zakresem, tj. dla klientów indywidualnych: VISA Classic Debetowa, MASTERCARD Paypass Debit, VISA Paywave Debit, Niespersonalizowana VISA Debetowa, karta kredytowa MASTERCARD Credit, BPS VISA Credit, karta kredytowa VISA GOLD oraz dla klientów instytucjonalnych VISA Business debetowa, debetowa MASTERCARD Business Paypass, MASTERCARD Business Credit, VISA

Business Credit, VISA Business Credit Gold, do oferty produktów kartowych wdrożono nowy produkt „naklejka zbliżeniowa”. Naklejka ma zbliżoną funkcjonalność do kart debetowych zbliżeniowych (z wyłączeniem wypłat gotówkowych z bankomatu), tj. umożliwia klientom dokonywanie płatności zbliżeniowej. Naklejkę można przykleić do dowolnej rzeczy jak np. telefon czy zegarek. Ponadto wdrożono w Banku funkcjonalność związaną z zabezpieczeniem transakcji dokonywanych kartami w internecie (rozwiązanie 3DSecure). Zabezpieczenie polega na dodatkowym uwierzytelnieniu transakcji internetowej poprzez identyfikację właściciela karty przy użyciu jednorazowego kodu sms wysyłanego na numer telefonu komórkowego klienta zarejestrowanego w usłudze. Bank w ramach rozwiązań dedykowanych klientom stworzył także portal o nazwie "Kartosfera", który umożliwia klientom aktywację zabezpieczenia 3DSecure.

W ramach funkcji zrzeszeniowej Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. świadczy ponadto na rzecz banków spółdzielczych usługi, m.in. w zakresie:

- 1) instytucjonalnej kontroli wewnętrznej, mającej na celu zapewnienie zgodności ich działania z przepisami prawa, postanowieniami statutu, regulacji nadzorczych i wewnętrznych oraz Umowy Zrzeszenia;
- 2) wspomaganie zarządzania ryzykiem;
- 3) opracowywania i udostępniania wzorcowych regulaminów i procedur;
- 4) zasilenia w gotówkę.

W 2015 r. Bank wspólnie ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi prowadził intensywne prace w zakresie budowy nowego modelu biznesowego Zrzeszenia BPS. Przeprowadzone zostały wieloaspektowe prace obejmujące opracowanie regulacji wewnętrznych oraz zasad obowiązujących w Systemie Ochrony.

Wypracowanie odpowiednich rozwiązań poprzedzone zostało procesem konsultacyjnym ze zrzeszonymi bankami spółdzielczymi, którym przedstawiono pakiet projektów dokumentów regulujących zasady funkcjonowania Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS. Pakiet ten został opracowany przy założeniu, że Umowa Systemu Ochrony będzie zawierana odrębnie od Umowy Zrzeszenia, natomiast zarządzanie Systemem Ochrony zostanie powierzone powołanej w tym celu Spółdzielni.

W dniu 22 grudnia 2015 r. Komisja Nadzoru Finansowego wydała decyzje o zatwierdzeniu projektu Umowy Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS oraz uznaniu Systemu Ochrony Instytucjonalnej Zrzeszenia BPS. Na tej podstawie 31.12.2015 r. System został utworzony przez Bank BPS S.A oraz 241 zrzeszonych banków spółdzielczych, co stanowi 68 % łącznej liczby zrzeszonych banków.

Rolę jednostki zarządzającej Systemem pełni powołana Spółdzielnia Systemu Ochrony Zrzeszenia BPS, której członkami są wszyscy Uczestnicy.

Wolę uczestnictwa w przedmiotowym Systemie zgłosiły kolejne banki, które dla spełnienia wymogów formalno-prawnych przystąpienia do Systemu zobowiązane są do podjęcia stosownych uchwał przez Zebrania Przedstawicieli.

4.1.2. Działalność komercyjna

Bank Polskiej Spółdzielczości S.A. prowadzi niekonkurencyjną wobec zrzeszonych banków spółdzielczych działalność komercyjną, poprzez sieć liczącą niespełna 50 placówek sprzedażowych na terenie kraju. Szeroka i różnorodna oferta produktowa Banku dostosowywana jest na bieżąco do preferencji i potrzeb klientów - obejmuje produkty związane z oszczędzaniem i inwestowaniem, a także zapewnia wachlarz usług dodatkowych.

W swojej działalności Bank stosuje podział klientów na następujące segmenty rynkowe:

- 1) bankowość detaliczną;
- 2) biznes;

- 3) agrobiznes;
  - 4) wspólnoty mieszkaniowe,
- którym oferuje dostosowaną do ich potrzeb ofertę produktową.

Segment bankowości detalicznej

Oferta depozytowa

W swojej ofercie dla klientów detalicznych Bank posiada pełną gamę produktów oszczędnościowych, rozliczeniowych oraz kart płatniczych. Klientom tym proponuje się m.in.:

- 1) wygodneKonto – które łączy zalety obsługi rachunku bankowego przez Internet z tradycyjną obsługą w oddziale, dzięki czemu daje swobodę decyzji dotyczących użytkowania konta;
- 2) talentKonto – unikalny na rynku zestaw produktów i usług skierowany do dzieci i młodzieży do lat 18, który przygotowuje do pierwszych kontaktów ze światem finansów oraz uczy zarządzania własnymi oszczędnościami. Zawiera on rachunek oszczędnościowo-rozliczeniowy oraz oszczędnościowy, a młodzieży powyżej 13 roku życia umożliwia korzystanie z nowoczesnej bankowości internetowej oraz karty debetowej z funkcjonalnością zbliżeniową;
- 3) IKonto – rachunek skierowany do studentów i osób, które cenią wygodę obsługi rachunku bankowego przez Internet. Pozwala swobodnie korzystać z nowoczesnego systemu bankowości internetowej e25;
- 4) VIPKonto - rachunek dla osób korzystających z indywidualnych rozwiązań. W ramach jednej opłaty za konto klient otrzymuje szeroki zakres produktów i usług, może korzystać z bezpłatnych wypłat z bankomatów w kraju i na świecie oraz automatycznie lokować środki na atrakcyjnie oprocentowanej lokacie nocnej;
- 5) POL- IKE – idealne rozwiązanie dla klientów, którzy już teraz myślą o zabezpieczeniu swojej przyszłości na emeryturze. Indywidualne Konto Emerytalne daje możliwość długoterminowego odkładania pieniędzy, a dzięki zwolnieniu zysków z podatku dochodowego, pozwala osiągnąć wyższy zysk niż z innych form oszczędzania;
- 6) Rachunek walutowy – idealne rozwiązanie dla klientów pracujących za granicą, zarabiających w walucie wymiennej lub często podróżujących poza granice kraju. Rachunek umożliwi gromadzenie środków, a także przeprowadzanie rozliczeń w walucie. Zapewnia wygodę oraz bezpieczeństwo operacji na koncie.

Uzupełnieniem powyższej oferty jest rachunek oszczędnościowy dający możliwość deponowania środków na wysoko oprocentowanym rachunku oraz swobodę ich wybierania bez utraty odsetek.

Bank oferuje również swoim klientom lokaty, takie jak:

- 1) Lokata 365 – atrakcyjnie oprocentowana, wygodna lokata odnawialna umożliwiająca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 2) Lokata Progres 10 – lokata o progresywnie wzrastającym oprocentowaniu;
- 3) Podwójny Zysk – to połączenie 3 lub 6-cio miesięcznej lokaty z funduszem inwestycyjnym. Lokata oprócz gwarantowanego oprocentowania części depozytowej, daje możliwość osiągnięcia dodatkowego zysku dzięki wzrostowi wartości jednostek/tytułów uczestnictwa funduszy inwestycyjnych.

Dodatkowo, za pośrednictwem spółki zależnej BPS TFI, Bank proponuje swoim klientom bogatą ofertę produktów rynku kapitałowego, tj. szeroki wybór funduszy inwestycyjnych różnych klas aktywów, programy systematycznego inwestowania oraz usługi z zakresu zarządzania portfelami – „Asset Management”.

Oferta kredytowa

Bank BPS S.A. posiada w swojej ofercie szeroką gamę produktów kredytowych, takich jak kredyty gotówkowe (wygodny kredyt, kredyt odnawialny, bezpieczna gotówka, kredyt inwestycja), hipoteczne i inne. W 2015 r. oferta w zakresie kredytów hipotecznych poszerzona została o kredyt mieszkaniowy EKO-M, z podwójnym rządowym dofinansowaniem udzielanym do wkładu własnego kredytobiorcy przez BGK oraz do spłaty części kapitału kredytu przez Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. Bank zmodyfikował także ofertę kredytu MdM, który umożliwia uzyskanie dofinansowania Państwa do wkładu własnego oraz dodatkowego finansowego wsparcia w formie spłaty części kredytu. Oferta kredytów mieszkaniowych wspierana była dwiema promocjami pod nazwą Dom z korzyścią oraz Dom z korzyścią BIS. Obie promocje oferowały korzystniejsze warunki cenowe niż w ofercie standardowej pod warunkiem skorzystania przez klienta z innych produktów oferowanych przez Bank, takich jak konta osobiste oraz ubezpieczenie od ognia i innych zdarzeń losowych.

W ofercie przygotowanej dla klientów indywidualnych znajdują się również: Uniwersalny Kredyt Hipoteczny, Kredyt Konsolidacyjny, Kredyt Domy energooszczędne, kredyt w rachunku oszczędnościowo-rozliczeniowym, Kredyt Inwestycja na zakup papierów wartościowych oraz kredyty studenckie.

Segment bankowości biznesowej

Oferta depozytowa

Dla mikro, małych i średnich firm przygotowana jest oferta dopasowana do segmentu wykonywanej działalności i jej specyfiki:

- 1) Startkonto – dla energicznie rozpoczynających działalność gospodarczą niezależnie od formy prowadzonej księgowości;
- 2) Profitkonto – dla przedsiębiorczych, którzy chcą ponosić niskie koszty obsługi konta;
- 3) Premiumkonto – dla profesjonalistów, potrzebujących konta indywidualnie dopasowanego do charakteru wykonywanej działalności.

Dodatkowo, w ofercie znajdują się również rachunki pomocnicze umożliwiające wydzielenie środków na określone cele np. składki ZUS lub płace. Rachunki te prowadzone są zarówno w złotych, jak i w walutach wymiennych (EUR, USD, GBP).

W ramach rachunków powierniczych swoim klientom Bank proponuje:

- 1) Rachunek powierniczy – który zabezpiecza środki finansowe w transakcjach między kontrahentami. Służy do gromadzenia środków pieniężnych powierzonych posiadaczowi rachunku przez osobę trzecią na podstawie odrębnej umowy. Zgromadzone środki mogą zostać wypłacone posiadaczowi rachunku w momencie spełnienia warunków określonych w umowie rachunku powierniczego;
- 2) Zamknięty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, który zasila nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków deweloperowi następuje jednorazowo, po przeniesieniu na nabywcę prawa własności lokalu mieszkalnego lub domu;
- 3) Otwarty mieszkaniowy rachunek powierniczy – to rachunek należący do dewelopera, służący gromadzeniu pieniędzy wpłacanych przez nabywcę na cele określone w umowie deweloperskiej. Wypłata środków z rachunku następuje w transzach zgodnych z harmonogramem. Każdorazowa wypłata pieniędzy wymaga stwierdzenia przez Bank zakończenia realizacji danego etapu prac.

W ramach produktów oszczędnościowych oferowanych klientom biznesowym dostępne są między innymi:

- 1) Rachunek Lokacyjny – rachunek, dzięki któremu w wygodny i efektywny sposób można oszczędzać pieniądze. Daje możliwość wpłaty w dowolnej kwocie i czasie oraz wypłaty bez utraty odsetek;

- 2) Lokata 365 – wygodna lokata odnawialna umożliwiaiąca zdeponowanie środków na indywidualnie określoną liczbę dni;
- 3) Lokata O/N – jednodniowa lokata, na którą przekięgowywane są automatycznie salda środków pieniężnych stanowiące nadwyżki na rachunkach rozliczeniowych.

Oferta kredytowa

Oferta produktów kredytowych przeznaczonych dla klientów biznesowych zawiera m.in.:

- 1) Kredyt w rachunku bieżącym MIKRO – uproszczony kredyt odnawialny przeznaczony dla klientów, których przychody z tytułu prowadzonej działalności nie przekroczyły 5 mln zł i zaangażowanie kredytowe w Banku (wraz z wnioskowaną transakcją) nie przekracza 2 mln zł. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 2) Kredyt w rachunku bieżącym – odnawialny kredyt w rachunku bieżącym, przeznaczony na finansowanie bieżącej działalności firmy w sytuacji przejściowego braku środków własnych. Każda spłata części lub całości wykorzystanej kwoty kredytu powoduje podwyższenie wolnego salda do ponownego wykorzystania w całym okresie kredytowania. Kredyt udzielany jest na 24 miesiące z możliwością odnowienia na kolejny okres bez konieczności spłaty zadłużenia;
- 3) Kredyt obrotowy – kredyt w rachunku kredytowym, udzielany w PLN i walutach obcych (EUR, USD), przeznaczony na zakup majątku obrotowego (zapasów, środków do produkcji itp.), uruchamiany po przedstawieniu faktury. Okres kredytowania dostosowywany jest do potrzeb klienta (nawet do 36 m-cy);
- 4) Kredyt rewolwingowy – odnawialny kredyt obrotowy, ewidencjonowany w rachunku kredytowym. Jest formą finansowania, w której Bank określa maksymalny limit zadłużenia do wykorzystania;
- 5) Kredytowa linia hipoteczna – długoterminowy kredyt zabezpieczony hipotecznie, przeznaczony na finansowanie dowolnego celu, związanego z prowadzoną działalnością. Maksymalna kwota kredytu wynosi 5 mln zł lub 70 % wartości nieruchomości będącej przedmiotem zabezpieczenia. Klient otrzymuje możliwość korzystania z limitu kredytowego w formie kredytu odnawialnego przez okres 5 lat (po tym okresie kredyt podlega ratalnej spłacie. Maksymalny okres kredytowania to 15 lat;
- 6) Szybka inwestycja – uproszczony kredyt inwestycyjny, przeznaczony na finansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z zakupem środków trwałych (maszyny, urządzenia, środki transportu czy nieruchomości). Kredyt udzielany jest do kwoty 1 mln zł z okresem kredytowania do 15 lat. Kredyt nie wymaga prognoz i biznesplanu;
- 7) Kredyt inwestycyjny – kredyt przeznaczony na realizację przedsięwzięć rozwojowych i przedsięwzięć inwestycyjnych związanych ze stworzeniem nowego lub powiększeniem istniejącego majątku trwałego firmy;
- 8) Kredyty pomostowe:
  - Kredyt pomostowy Unia Biznes – przeznaczony dla tych klientów, którzy w związku z realizacją projektów inwestycyjnych ubiegają się o dotacje z funduszy Unii Europejskiej (możliwość sfinansowania nawet do 100 % wartości przedsięwzięcia). Kredyt udzielany jest w kilku walutach, na okres do 15 lat z okresem realizacji inwestycji do 5 lat;
  - Kredyt technologiczny – przeznaczony dla tych klientów Banku, którzy posiadając status mikro, małego lub średniego przedsiębiorstwa, będą realizować inwestycję technologiczną i będą ubiegać się o dotację w formie premii technologicznej przyznawanej przez Bank Gospodarstwa Krajowego;
- 9) Wykup wierzytelności handlowych – wykup wierzytelności handlowych jest dogodną formą poprawy bieżącej płynności finansowej Przedsiębiorcy (Zbywcy), któremu przysługują wierzytelności od

kontrahentów (Dłużników). Bank w ramach przyznanego Zbywcy limitu nabywa poszczególne wierzytelności z prawem do regresu (roszczenia zwrotne) po otrzymaniu zgody Dłużnika na cesję wierzytelności. W wyniku nabycia wierzytelności Bank BPS staje się wierzycielem Dłużnika, a Zbywca otrzymuje szybciej płatność wierzytelności.

- 10) Gwarancje i poręczenia. Bank udziela poręczeń, gwarancji, regwarancji, potwierdzeń gwarancji oraz podejmuje inne czynności z zakresu obsługi gwarancji wystawionych przez inne banki. W zależności od rodzaju zobowiązania Bank oferuje następujące rodzaje gwarancji:
- gwarancja przetargowa (wadialna),
  - gwarancja zwrotu zaliczki,
  - gwarancja dobrego wykonania umowy,
  - gwarancja terminowej spłaty kredytu,
  - gwarancja zapłaty, zabezpieczająca należności za zakupione towary i usługi,
  - gwarancja zapłaty rat leasingowych,
  - gwarancja stanowiąca zabezpieczenie akcyzowe,
  - gwarancja zabezpieczająca zapłatę długu celnego,
  - gwarancja zabezpieczająca wypłatę nagród osobom wygrywającym w ramach loterii,
  - gwarancja potwierdzająca posiadanie sytuacji finansowej zapewniającej podjęcie i prowadzenie działalności gospodarczej w zakresie transportu drogowego,
  - gwarancja stanowiąca kaucję gwarancyjną zabezpieczającą kwoty podatku lub zaległości podatkowych w podatkach stanowiących dochód budżetu państwa.

Segment agrobiznesu

Oferta depozytowa dla klientów z segmentu agrobiznesu oparta jest na produktach oferowanych klientom mikro, małych i średnich firm, niemniej dostosowana jest do rodzaju i specyfiki wykonywanej działalności.

W ramach produktów kredytowych, oprócz standardowej oferty przeznaczonej dla klientów biznesowych, klientom z segmentu agrobiznesu Bank proponuje:

- 1) Kredyt AGRO – SKUP – kredyt obrotowy udzielany w ramach kredytu obrotowego/rewolwingowego w rachunku kredytowym, przeznaczony dla klientów, którzy prowadzą lub rozpoczynają prowadzenie działalności w zakresie skupu lub przechowywania płodów rolnych, produktów, półproduktów i odpadów z produkcji rolniczej oraz zakupu i przechowywania sezonowych nadwyżek produktów przemysłu rolno-spożywczego;
- 2) Kredyt szybka inwestycja AGRO – uproszczony kredyt inwestycyjny na finansowanie gospodarstw rolnych, może być przeznaczony na utworzenie nowego gospodarstwa rolnego, powiększenie gospodarstwa rolnego mającego powierzchnię ogólną co najmniej 1 ha, reorganizację już posiadanego gospodarstwa rolnego polegającą np. na wprowadzeniu nowej działalności produkcyjnej, specjalizacji produkcji, zwiększenia skali produkcji lub zamianie technologii produkcji, jak również na urządzenie gospodarstwa rolnego;
- 3) Kredyty preferencyjne z dopłatami ARiMR, tj.:
  - a) Kredyty z dopłatą do oprocentowania:
    - Linia KO – nieoprocentowany kredyt obrotowy dla producentów produktów rolnych oczekujących na wypłatę płatności bezpośrednich,
    - Linia Z – kredyt inwestycyjny przeznaczony na zakup użytków rolnych z dopłatami do oprocentowania w formie pomocy de minimis,

- Linia RR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona dla gospodarstw rolnych, działów specjalnych produkcji rolnej i rybactwa śródlądowego na inwestycje w rolnictwie i rybactwie z dopłatami do oprocentowania,
- Linia PR – preferencyjna linia kredytowa przeznaczona na inwestycje w przetwórstwie produktów rolnych, ryb, skorupiaków i mięczaków z dopłatami do oprocentowania,
- b) Kredyt z częściową spłatą kapitału – kredyt inwestycyjny na zakup użytków rolnych przez młodych rolników z dopłatą ARIMR do kapitału (tzw. linia MRcsk),
- c) Kredyty kłękowe:
  - kredyt inwestycyjny dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa KD01,
  - kredyt obrotowy dla dużych przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa KD02,
  - kredyt inwestycyjny w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K01;
  - kredyt obrotowy w rachunku kredytowym dla mikro, małych lub średnich przedsiębiorstw, tzw. linia kredytowa K02;
- 4) Kredyty ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Wsi Polskiej. Dostępnych jest pięć linii kredytowych przeznaczonych na finansowanie:
  - a) inwestycji budowy, przebudowy i remontu dróg publicznych na terenach wiejskich,
  - b) inwestycji oświaty wiejskiej,
  - c) inwestycji zbiorowego zaopatrzenia wsi w wodę,
  - d) przedsięwzięć inwestycyjnych na terenach wiejskich w zakresie agroturystyki,
  - e) pozarolniczej działalności gospodarczej na terenach wiejskich - „WIARYGODNY PARTNER”.

Segment wspólnot mieszkaniowych

Oprócz standardowej oferty rozliczeniowo-depozytowej Bank dla wspólnot mieszkaniowych przygotował m.in.: usługę identyfikacji przychodzących płatności masowych – polegającą na przetworzeniu, identyfikacji i konsolidacji płatności masowych kierowanych na rachunek bankowy klienta, do postaci jednego pliku wynikowego. Plik wynikowy zawiera dane o płatnościach w formacie Elixir umożliwiającym automatyczne wczytanie do systemu finansowo - księgowego klienta.

Oferta kredytowa zawiera m.in.:

- 1) Kredyt Wspólny Remont – kredyt inwestycyjny przygotowany specjalnie dla wspólnot mieszkaniowych, przeznaczony na finansowanie i refinansowanie nakładów inwestycyjnych związanych z remontem i modernizacją nieruchomości wspólnej. Kredyt umożliwia finansowanie 100 % inwestycji na 20-letni okres kredytowania;
- 2) Kredyt Wspólny Remont z premią BGK – kredyt inwestycyjny przeznaczony na sfinansowanie przedsięwzięć:
  - a) termomodernizacyjnych w budynkach, lokalnych sieciach ciepłowniczych, lokalnych źródłach ciepła lub zmianę konwencjonalnych źródeł energii na źródła niekonwencjonalne,
  - b) remontowych w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych, których użytkowanie rozpoczęto przed 14 sierpnia 1961 r.

4.2. Działalność realizowana przez spółki Grupy

Spółki zależne wchodzące w skład Grupy Kapitałowej, zapewniają kompleksową obsługę finansową poprzez udostępnienie klientom w jednym miejscu wystandaryzowanych produktów, takich jak m.in.: usługi leasingowe, factoringowe i inwestycyjne, świadczone dotychczas przez inne podmioty.

Dom Maklerski Banku BPS S.A.

Spółka prowadzi działalność maklerską na rzecz klientów korporacyjnych i detalicznych. W ramach świadczonych usług Spółka:

- 1) organizuje i plasuje emisje papierów dłużnych (notowanych na GPW na rynku Catalyst) i udziałowych;
- 2) pełni funkcję animatora dla emisji obligacji banków spółdzielczych oraz aktywnie współpracuje z nimi w organizowaniu finansowania dla ich klientów korporacyjnych;
- 3) wspólnie z bankami spółdzielczymi kieruje ofertę do jednostek samorządu terytorialnego i przedsiębiorstw użyteczności publicznej;
- 4) świadczy usługi w zakresie wykonywania zleceń na regulowanym rynku giełdowym prowadzonym przez Giełdę Papierów Wartościowych w Warszawie oraz na rynku New Connect.

Centrum Finansowe Banku BPS S.A.

Przedmiotem działalności Spółki jest restrukturyzacja i windykacja niespłaconych należności, świadczona na rzecz Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. i zrzeszonych banków spółdzielczych, a także częściowo na otwartym rynku poprzez wykup wierzytelności oferowanych w przetargach przez banki komercyjne. Przedmiotem działalności windykacyjnej są zarówno należności korporacyjne (zabezpieczone), detaliczne, jak i należności jednostek samorządu terytorialnego. Obsługuje ona przede wszystkim:

- 1) portfel należności trudnych powierzonych do odzyskania przez Bank BPS S.A. na podstawie umowy zlecenia;
- 2) pakiety własne wierzytelności kupionych na rynku otwartym;
- 3) pakiety wierzytelności własnych obsługiwanych na rzecz funduszy sekurytyzacyjnych zarządzanych na zlecenie BPS TFI S.A.

BPS Doradztwo S.A. (dawniej Dom Inwestycyjny Libero S.A.)

Spółka prowadzi działalność w sferze usług doradztwa finansowego.

BPS Leasing S.A. (dawniej Twój Leasing S.A.)

Spółka powołana w celu świadczenia kompleksowych usług leasingu środków trwałych dla klientów Grupy Kapitałowej Banku BPS i zrzeszonych banków spółdzielczych. Spółka funkcjonowała dotychczas w modelu biznesowym opartym na finansowaniu transakcji WWL (Wykup Wierzytelności Leasingowych). W 2016 r. uruchomiony zostanie klasyczny model biznesowy oparty na finansowaniu transakcji kredytem celowym.

BPS Faktor S.A.

Spółka powołana została w celu świadczenia usług faktoringowych dla klientów Banku BPS S.A. oraz zrzeszonych banków spółdzielczych.

Oferta produktowa obejmuje szeroką gamę usług, w tym: faktoring z regresem, faktoring bez regresu krajowy, faktoring bez regresu eksportowy, faktoring odwrotny (finansowanie dostępne jest w złotych, euro i dolarach amerykańskich).

W ramach kompleksowej obsługi klientów, Spółka dodatkowo świadczy usługi związane z zarządzaniem należnościami, tj. monitorowanie, administrowanie, raportowanie i dochodzenie (windykacja).

IT BPS Sp. z o.o.

Spółka jest producentem i integratorem rozwiązań informatycznych obsługujących instytucje z sektora bankowego, administruje systemami informatycznymi Banku BPS i banków spółdzielczych oraz nadzoruje prace i rozwój infrastruktury technicznej w całym Zrzeszeniu. Wdraża oprogramowania i aplikacje, świadczy usługi szkoleniowe i konsultingowe, buduje i integruje sieci komputerowe, dostarcza i instaluje sprzęt komputerowy. Spółka opracowuje rozwiązania IT dla podmiotów z Grupy Kapitałowej Banku BPS i banków spółdzielczych oraz zapewnia niezbędne systemy informatyczne.

BS Leasing S.A.

Spółka BS Leasing S.A. jest spółką celową powołaną dla realizacji transakcji leasingu zwrotnego nieruchomości należących do banków spółdzielczych zrzeszonych w Grupie BPS.

BPS Nieruchomości Sp. z o.o.

Spółka powołana do obsługi administracyjnej, zarządzania majątkiem Banku BPS S.A., podmiotów z Grupy BPS oraz innych podmiotów zewnętrznych.

BPS Grzybowska 81 Sp. z o.o.

Głównym zadaniem Spółki jest świadczenie usług najmu pomieszczeń oraz wyposażenia dla Banku BPS S.A. oraz spółek z Grupy Kapitałowej.

BPS Towarzystwo Funduszy Inwestycyjnych S.A.

Zadaniem strategicznym Spółki jest dostarczenie Grupie BPS oraz jej klientom bogatej oferty produktów rynku kapitałowego, ze szczególnym uwzględnieniem produktów, takich jak:

- 1) Fundusze Inwestycyjne Otwarte (FIO);
- 2) Specjalistyczne Fundusze Inwestycyjne Otwarte (SFIO);
- 3) Fundusze Inwestycyjne Zamknięte (FIZ);
- 4) usługi zarządzania portfelami, w skład których wchodzi jeden lub większa liczba instrumentów finansowych (Asset Management);
- 5) Programy Systematycznego Inwestowania „Akumulacja Kapitału”;
- 6) Programy Oszczędnościowo-Inwestycyjne.

Veni S.A.

Spółka powołana została w celu restrukturyzacji majątku i kontynuacji działalności jednego z kredytobiorców Banku. Przedmiotem działalności Spółki jest produkcja i obróbka szkła i opakowań szklanych, sprzedaż hurtowa i detaliczna wyrobów ceramicznych, porcelanowych.

ABC Finanse S.A. (dawniej: Nałęczowskie Towarzystwo Inwestycyjne S.A.)

Spółka zajmowała się procesem organizacji nabycia Uzdrowisk, będąc jednocześnie stroną umów prywatyzacyjnych, w ramach których Grupa Kapitałowa nabyła udziały w trzech spółkach uzdrowiskowych. Po zmianach właścicielskich Spółka zajmuje się obrotem wierzytelnościami trudnymi.

Uzdrowisko Iwonicz S.A., Zakład Leczniczy „Uzdrowisko Nałęczów” S.A. Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A., Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A.

Spółki prowadzą działalność uzdrowską i sanatoryjną. Na skutek przeprowadzonych działań w 2014 r. akcje uzdrowisk znajdują się w funduszu inwestycyjnym zamkniętym Uzdrowiska Polskie FIZ AN. W 2014 r. w strukturach BPS Towarzystwa Funduszy Inwestycyjnych S.A. została wydzielona komórka ds. zarządzania aktywami tego funduszu. Jednocześnie w 2014 r. w trzech uzdrowiskach (Uzdrowisko Iwonicz S.A., Uzdrowisko Konstancin-Zdrój S.A., Uzdrowisko Kamień Pomorski S.A.) przeprowadzono inwestycje mające na celu realizację zobowiązań prywatyzacyjnych.

QRS Finanse S.A. oraz Con-Finance S.A.

Spółki powołane do prowadzenia holdingów finansowych.

FW Południe Sp. z o.o.

Spółka powołana do przygotowania, realizacji i bieżącej eksploatacji farm wiatrowych.

BPS Inwestycje 1 Sp. z o.o. oraz BPS Inwestycje 2 Sp. z o.o.

Spółki powołane w celu realizacji projektów budowlanych.

Rut – Pasz Sp. z o.o.

Spółka powołana do produkcji olejów i tłuszczów pochodzenia roślinnego i zwierzęcego.

V. SYTUACJA FINANSOWA I WYNIKI GRUPY KAPITAŁOWEJ

5.1. Rachunek zysków i strat

Grupa Kapitałowa Banku Polskiej Spółdzielczości S.A. w 2015 r. wygenerowała stratę brutto w wysokości 46,7 mln zł oraz netto w kwocie 43,2 mln zł.

Wynik finansowy netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej według stanu na 31 grudnia 2015 r. ukształtował się na poziomie minus 35,7 mln zł.

Tabela 1. Podstawowe wielkości skonsolidowanego rachunku zysków i strat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu odsetek	281 590	247 064	-34 526	87,7%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	61 514	65 994	4 480	107,3%
Przychody z tytułu dywidend	1 725	1 874	149	108,6%
Wynik na aktywach i zobowiązaniach finans. wycenianych do wart. godziwej przez rachunek zysków i strat oraz wynik z poz. wymiany	18 319	17 594	-725	96,0%
Wynik na działalności inwestycyjnej	8 066	13 964	5 898	173,1%
Wynik na działalności podstawowej	371 214	346 490	-24 724	93,3%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	156 307	72 733	-83 574	46,5%
Ogólne koszty administracyjne	355 390	362 641	7 251	102,0%
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów	-304 851	-103 894	200 957	34,1%
Wynik na działalności operacyjnej	-132 720	-47 312	85 408	35,6%
Udział w zyskach(stratach) jednostek podporządkowanych	-24	600	624	-
Wynik finansowy brutto	-132 744	-46 712	86 032	35,2%
Wynik finansowy netto	-122 567	-43 207	79 360	35,3%
Wynik finansowy netto przypadający akcjonariuszom jednostki dominującej	-122 245	-35 699	86 546	29,2%

Odnotowane w 2015 r. wyniki były korzystniejsze niż w roku poprzednim, w rezultacie utworzenia mniejszych odpisów aktualizujących z tytułu utraty wartości.

Wynik z tytułu odsetek

W 2015 r. wynik z tytułu odsetek Grupy Kapitałowej wyniósł 247,1 mln zł i był niższy od osiągniętego w 2014 r. o 34,5 mln zł, tj. o 12,3 %.

Tabela 2. Wynik z tytułu odsetek (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Przychody z tytułu odsetek, w tym:	653 251	475 485	-177 766	72,8%
Przychody z tytułu kredytów i pożyczek udzielonych klientom	407 102	320 174	-86 928	78,6%
Przychody z tytułu aktywów finansowych dostępnych do sprzedaży i utrzymywanych do terminu zapadalności	226 292	139 635	-86 657	61,7%
Koszty z tytułu odsetek, w tym:	371 661	228 421	-143 240	61,5%
Koszty z tytułu zobowiązań wobec innych banków	309 764	173 347	-136 417	56,0%
Koszty z tytułu zobowiązań wobec klientów	38 024	23 636	-14 388	62,2%
Koszty z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	21 071	25 275	4 204	120,0%
Wynik z tytułu odsetek	281 590	247 064	-34 526	87,7%

Wysokość wyniku odsetkowego Grupy Kapitałowej uzależniona jest przede wszystkim od poziomu wyniku odsetkowego wygenerowanego w jednostce dominującej, tj. w Banku BPS S.A. Wynik ten w 2015 r. w Banku ukształtował się poniżej wielkości odnotowanej w 2014 r. Było to przede wszystkim konsekwencją niższego średniego stanu aktywów pracujących, na skutek mniejszej kwoty środków lokowanych w Banku przez banki spółdzielcze, głównych depozytariuszy.

Dodatkowo, na obniżenie wyniku odsetkowego w 2015 r. wpłynęła obniżka stóp procentowych w marcu 2015 r., która spowodowała spadek rentowności niektórych produktów bankowych. Niższą niż w roku poprzednim marżę odsetkową odnotowano przede wszystkim na:

- depozytach klientów niebankowych – co związane było ze strukturą zobowiązań tej grupy klientów, gdzie dominującą pozycję stanowiły depozyty terminowe o stałym oprocentowaniu, niezmiennym do terminu wymagalności. Dlatego też spadek kosztu pozyskania lokat terminowych nie podążył w równym stopniu za obniżaniem rynkowych stóp procentowych;
- kredytach ogółem Banku – co było efektem stopniowej spłaty kredytów udzielanych w okresach korzystniejszych cen na rynku kredytowym;
- depozytach banków spółdzielczych – co było wynikiem oferowania BS-om w wybranych dniach promocyjnego oprocentowania dla depozytów krótkoterminowych (w celu zatrzymania odpływu ich środków) oraz utrzymywania oprocentowania depozytów bieżących na stałym poziomie w wysokości 0,2 %.

Wynik z tytułu prowizji i opłat

Wynik z tytułu prowizji i opłat Grupy Kapitałowej za 2015 r. wyniósł 66,0 mln zł i w porównaniu do osiągniętego w 2014 r. zwiększył się o 4,5 mln zł, tj. o 7,3 %.

Tabela 3. Wynik z tytułu prowizji i opłat (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik z tytułu opłat i prowizji od banków	18 037	25 372	7 335	140,7%
Wynik z tytułu opłat i prowizji od klientów, z tego:	43 477	40 622	-2 855	93,4%
z tytułu udzielonych kredytów i pożyczek	24 599	22 807	-1 792	92,7%
z tytułu obsługi rachunków bankowych	7 743	7 837	94	101,2%
z tytułu kart płatniczych i kredytowych	-7 252	-9 051	-1 799	124,8%
z tytułu działaln. maklerskiej, powierniczej i zarząd. funduszami	11 952	12 695	743	106,2%
z tytułu pośrednictwa sprzedaży ubezpieczeń	823	697	-126	84,7%
z tytułu rozliczeń pieniężnych	8 030	7 397	-633	92,1%
z tytułu zobowiązań gwarancyjnych	977	806	-171	82,5%
z tytułu administracji wierzytelnościami	-581	-831	-250	143,0%
z pozostałych tytułów	-2 814	-1 735	1 079	61,7%
Wynik z tytułu prowizji i opłat	61 514	65 994	4 480	107,3%

Wzrost wyniku z tytułu prowizji odnotowano w segmencie dotyczącym banków (o 7,3 mln zł), co związane było z uzyskaniem większego niż w 2014 r. wyniku:

- z tytułu rozliczeń pieniężnych – w rezultacie wprowadzenia począwszy od 2 marca 2015 r. opłaty za transakcje zasileń i odprowadzeń gotówkowych banków spółdzielczych oraz podwyższenia tej opłaty z dniem 1 października 2015 r.;
- z tytułu kart płatniczych i kredytowych – w efekcie podwyższenia od 1 lutego 2015 r. opłaty pobieranej od banków spółdzielczych za wydawnictwo i obsługę kart, w związku z uruchomieniem w Zrzeszeniu BPS portalu Kartosfera dla klientów banków.

Poniżej wielkości uzyskanej przed rokiem ukształtował się natomiast wynik w segmencie klientów niebankowych (o 2,9 mln zł), głównie w obszarze dotyczącym:

- udzielonych kredytów i pożyczek – w konsekwencji mniejszej niż w 2014 r. kwoty udzielonych kredytów;
- kart płatniczych i kredytowych oraz rozliczeń pieniężnych – co związane było przede wszystkim z utratą części klientów, jak również zmniejszeniem skali wykonywanych transakcji.

Wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat, wynik z pozycji wymiany oraz wynik na działalności inwestycyjnej

W 2015 r. wynik na instrumentach finansowych wycenianych do wartości godziwej przez rachunek zysków i strat wraz z wynikiem z pozycji wymiany i wynikiem na działalności inwestycyjnej ukształtował się na poziomie 31,6 mln zł i w porównaniu do uzyskanego w 2014 roku zwiększył się o 5,2 mln zł. Było to przede wszystkim efektem wyższego niż przed rokiem wyniku na:

- wycenie aktywów i zobowiązań finansowych przeznaczonych do obrotu (o 11,5 mln zł), głównie walutowych instrumentów pochodnych zawieranych z klientami Banku;
- działalności inwestycyjnej (o 5,9 mln zł), przede wszystkim na instrumentach kapitałowych dostępnych do sprzedaży.

Na poziomie niższym niż w 2014 r. ukształtował się natomiast wynik z pozycji wymiany (o 12,3 mln zł), co było przede wszystkim konsekwencją osłabienia PLN w stosunku do głównych walut, co spowodowało przesunięcie wyniku walutowego na instrumenty pochodne.

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto

Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto w 2015 r. ukształtowały się na poziomie 72,7 mln zł i były niższe niż przed rokiem o 83,6 mln zł.

Tabela 4. Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Pozostałe przychody operacyjne	188 886	142 986	-45 900	75,7%
Pozostałe koszty operacyjne	32 579	70 253	37 674	215,6%
Pozostałe przychody i koszty operacyjne netto	156 307	72 733	-83 574	46,5%

W 2015 roku pozostałe przychody operacyjne wygenerowane przez Grupę Kapitałową wyniosły 143,0 mln zł, podczas gdy przed rokiem osiągnęły wartość o 45,9 mln zł wyższą. Wpływ na poziom przychodów w 2014 r. miało jednorazowe:

- ujęcie przychodów z tytułu wygaśnięcia zobowiązania warunkowego wobec NTI S.A. (obecnie: ABC Finanse S.A.);
- odwrócenie dokonanej w latach ubiegłych wyceny metodą praw własności Uzdrowisk;
- rozpoznanie ujemnej wartości firmy w związku z objęciem kontroli nad spółką NTI S.A.

Pozostałe koszty operacyjne Grupy wyniosły 70,3 mln zł i były wyższe niż przed rokiem o 37,7 mln zł. W 2015 r. powyższe koszty obejmowały m.in. korektę wartości podatku VAT, likwidację kart płatniczych oraz koszty spisania należności od spółki Wincor-Nixdorf, w stosunku do których Sąd Arbitrażowy oddalił powództwo.

Koszty administracyjne Grupy

Ogólne koszty administracyjne Grupy w 2015 r. wyniosły 362,6 mln zł i w porównaniu do odnotowanych w roku poprzednim były wyższe o 7,3 mln zł, tj. o 2,0 %.

Poniżej przedstawiono ogólne koszty administracyjne Grupy Kapitałowej w układzie rodzajowym.

Tabela 5. Ogólne koszty administracyjne Grupy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Koszty świadczeń pracowniczych	167 798	167 192	-606	99,6%
Koszty działania, w tym:	142 574	148 176	5 602	103,9%
<i>Oplaty na rzecz BFG, KNF i Funduszu Wsparcia Kredytobiorców</i>	14 551	28 662	14 111	197,0%
Amortyzacja	37 286	42 991	5 705	115,3%
Pozostałe	7 732	4 282	-3 450	55,4%
Ogólne koszty administracyjne	355 390	362 641	7 251	102,0%

Najwyższy kwotowy wzrost wydatków nastąpił w przypadku amortyzacji (o 5,7 mln zł). Było to przede wszystkim wynikiem zwiększenia kosztów amortyzacji wartości niematerialnych i prawnych (głównie licencji) jednostki dominującej, w rezultacie rozliczenia zakończonych projektów informatycznych.

Wzrost kosztów w 2015 r. odnotowano również w grupie kosztów działania, które w zestawieniu z wielkością odnotowaną w 2014 r. zwiększyły się o 5,6 mln zł. Przyrost omawianych kosztów w 2015 r. był m.in. konsekwencją wyższych wydatków poniesionych przez podmiot dominujący na rzecz Bankowego Funduszu Gwarancyjnego (o 13,0 mln zł), w związku z jednorazową wypłatą środków gwarantowanych deponentom

Spółdzielczego Banku Rzemiosła i Rolnictwa w Wołominie, jak również zmianą w 2015 r. wysokości stawek dotyczących obowiązkowej opłaty rocznej oraz opłaty ostrożnościowej, wnoszonych przez podmioty objęte obowiązkowym systemem gwarantowania. Dodatkowo, w grudniu 2015 r. Bank zobowiązany był do utworzenia rezerwy na pokrycie składki na Fundusz Wsparcia Kredytobiorców (FWK) w wysokości 1,3 mln zł. Niemniej, odnotowano spadek kosztów dotyczących utrzymania i wynajmu budynków, reprezentacji i reklamy oraz pozostałych.

Na poziomie niższym niż przed rokiem ukształtowały się natomiast koszty świadczeń pracowniczych (o 0,6 mln zł) oraz pozostałe koszty administracyjne (o 3,5 mln zł).

Bez uwzględnienia obowiązkowych opłat na rzecz KNF, BFG oraz Funduszu Wsparcia Kredytobiorców, ogólne koszty administracyjne w 2015 r. (pomimo objęcia konsolidacją nowych podmiotów) były niższe od poniesionych w roku poprzednim o 6,9 mln zł, tj. o 2,0 %.

Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów

W 2015 r. wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów wyniósł minus 103,9 mln zł i był korzystniejszy niż w 2014 r. o 201,0 mln zł. Wpływ na powyższą sytuację miały podejmowane przez Bank działania mające na celu poprawę jakości portfela kredytowego, w tym w szczególności zmniejszenie poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych, jak również dalsze zwiększanie efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji.

Tabela 6. Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabilansowe (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Wynik odpisów z tytułu utraty wartości aktywów finansowych oraz rezerw na zobowiązania pozabil., z tego:	-304 851	-103 894	200 957	34,1%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom oraz należności od innych banków wyceniane według zamortyzowanego kosztu	-225 226	-86 750	138 476	38,5%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży	-41 444	-10 633	30 811	25,7%
Należności z tytułu leasingu finansowego	-11 749	-1 706	10 043	14,5%
Należności z tytułu zakupionych papierów wartościowych z otrzymanym przyrzeczeniem odkupu	-1 440	-873	567	60,6%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	12 000	-4 600	-16 600	-
Rzeczowe aktywa trwałe oraz wartości niematerialne	-38 749	-1 390	37 359	3,6%
Rezerwy na zobowiązania pozabilansowe	4 239	1 964	-2 275	46,3%
Pozostałe	-2 482	94	2 576	-

W ubiegłym roku utworzono przede wszystkim niższe odpisy na kredyty i pożyczki udzielone klientom (o 138,5 mln zł), co było związane m.in. z faktem, iż transakcje, które przeszły w stan „defaultu” miały relatywnie dobre zabezpieczenie, pozwalające na pomniejszenie odpisu. Dodatkowo, w 2014 r. istniała konieczność dokonania wysokich odpisów dotyczących tzw. starego portfela (tj. kredytów udzielonych przed 31.12.2013 r.), jako konsekwencja materializacji ryzyka kredytowego, wynikającego z błędnych decyzji podejmowanych w latach poprzednich.

5.2. Sprawozdanie z sytuacji finansowej

5.2.1. Aktywa

Według stanu na dzień 31 grudnia 2015 r. aktywa ogółem Grupy Kapitałowej wyniosły 17,9 mld zł, tj. ukształtowały się na poziomie zbliżonym do wielkości odnotowanej na koniec 2014 r.

Tabela 7. Aktywa Grupy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Kasa, środki w Banku Centralnym	977 933	1 357 143	379 210	138,8%
Należności od innych banków	635 680	943 857	308 177	148,5%
Pochodne instrumenty finansowe	6 292	6 133	-159	97,5%
Aktywa finansowe przeznaczone do obrotu	8 199	69 602	61 403	848,9%
Kredyty i pożyczki udzielone klientom	7 287 779	7 096 437	-191 342	97,4%
Należności z tytułu leasingu finansowego	281 096	272 295	-8 801	96,9%
Aktywa finansowe dostępne do sprzedaży i utrzymywane do terminu zapadalności	7 971 295	7 264 006	-707 289	91,1%
Inwestycje w jednostki podporządkowane	19 733	0	-19 733	-
Zapasy	3 183	20 540	17 357	645,3%
Rzeczowe aktywa trwale oraz wartości niematerialne	523 484	679 024	155 540	129,7%
Pozostałe aktywa	183 223	174 397	-8 826	95,2%
Aktywa razem	17 897 897	17 883 434	-14 463	99,9%

Największy udział w strukturze aktywów, tj. 40,6 % stanowiły instrumenty finansowe dostępne do sprzedaży i utrzymywane do terminu zapadalności. Niemniej, w porównaniu do poziomu odnotowanego na koniec 2014 r. zmniejszyły się o 0,7 mld zł, tj. o 8,9 %. Powyższa sytuacja spowodowana była przede wszystkim obniżeniem stanu środków banków spółdzielczych ulokowanych w jednostce dominującej, tj. w Banku BPS S.A., które stanowią podstawowe źródło finansowania inwestycji w instrumenty dłużne.

Kredyty i pożyczki netto udzielone klientom stanowiły 39,7 % aktywów Grupy. Według stanu na 31.12.2015 r. ich wartość bilansowa netto wyniosła 7,1 mld zł i w zestawieniu ze stanem odnotowanym na koniec poprzedniego roku zmniejszyła się o 191,3 mln zł, tj. o 2,6 %.

Tabela 8. Kredyty i pożyczki udzielone klientom według rodzaju (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
W rachunku bieżącym od klientów	324 750	449 285	124 535	138,3%
W rachunku kredytowym	6 507 230	5 920 338	-586 892	91,0%
- klienci korporacyjni	4 486 561	3 850 873	-635 688	85,8%
- rolnicy	625 216	581 279	-43 937	93,0%
- przedsiębiorcy indywidualni	331 116	346 645	15 529	104,7%
- osoby fizyczne	854 468	916 676	62 208	107,3%
- instytucje rządowe i samorządowe	209 869	224 865	14 996	107,1%
Dłużne papiery wartościowe	53 817	261 425	207 608	485,8%
Skupione wierzytelności	290 482	336 706	46 224	115,9%
Pozostałe należności	111 500	128 683	17 183	115,4%
Razem kredyty i pożyczki netto	7 287 779	7 096 437	-191 342	97,4%

Największe obniżenie poziomu kredytów nastąpiło w grupie klientów korporacyjnych, co było między innymi wynikiem prowadzenia przez Bank restrykcyjnej polityki cenowej, jak również zaostrzonych kryteriów udzielania kredytów, m.in. poprzez kierowanie ofert do podmiotów o ugruntowanej pozycji oraz stosowanie ostrożnej polityki w zakresie udzielania kredytów o wysokiej wartości jednostkowej. Wzrost wolumenu odnotowano natomiast w przypadku kredytów w rachunku bieżącym oraz w zakresie dłużnych papierów wartościowych klasyfikowanych do pożyczek.

Zwiększenie stanu aktywów nastąpiło w przypadku:

- środków w kasie oraz Banku Centralnym (o 0,4 mld zł) – w związku z koniecznością utrzymania średniego miesięcznego salda na tym rachunku w wysokości wynikającej z deklaracji rezerwy obowiązkowej;
- należności od innych banków (o 0,3 mld zł) – z uwagi na zabezpieczenia stałe złożone przez Bank w bankach komercyjnych, zgodnie z aneksowanymi w 2015 r. Umowami Zabezpieczającymi do Umów Ramowych Związku Banków Polskich. Dzięki tym działaniom Bank uzyskał dostęp do rynku instrumentów pochodnych stopy procentowej oraz znacznie poprawił swoje możliwości operacyjne na natychmiastowym i terminowym rynku walutowym;
- rzeczowych aktywów trwałych oraz wartości niematerialnych (o 0,2 mld zł) – w rezultacie objęcia konsolidacją nowych podmiotów.

5.2.2. Pasywa

Na koniec 2015 r. w pasywach Grupy zobowiązania stanowiły 96,0 %, natomiast kapitał własny 4,0 %.

Tabela 9. Pasywa Grupy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Zobowiązania wobec Banku Centralnego	44	42	-2	95,5%
Zobowiązania wobec banków	14 709 754	13 633 600	-1 076 154	92,7%
Pochodne instrumenty finansowe	6 722	3 419	-3 303	50,9%
Zobowiązania wobec klientów	2 082 030	1 956 757	-125 273	94,0%
Zobowiązania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych	274 499	1 356 490	1 081 991	494,2%
Pozostałe zobowiązania ¹	188 548	187 852	-696	99,6%
Rezerwy ²	23 858	22 038	-1 820	92,4%
Zobowiązania razem	17 285 455	17 160 198	-125 257	99,3%
Kapitał własny ogółem	612 442	723 236	110 794	118,1%
Pasywa razem	17 897 897	17 883 434	-14 463	99,9%

¹ w tym zobowiązania podatkowe

² w tym rezerwa z tytułu odroczonego podatku dochodowego

Dominującym źródłem finansowania działalności Grupy Kapitałowej były przede wszystkim środki ulokowane w Banku BPS S.A. przez zrzeszone banki spółdzielcze, niemniej na przestrzeni minionego roku zmianie uległa struktura deponowanych przez nich środków. Zwiększeniu uległa kwota zaangażowania z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych, głównie Bankowych Papierów Wartościowych, kosztem depozytów złożonych na zasadach rynku międzybankowego. Łącznie saldo zobowiązań wobec banków i zobowiązań z tytułu emisji dłużnych papierów wartościowych na koniec 2015 r. wyniosło 15,0 mld zł i ukształtowało się na poziomie zbliżonym do odnotowanego na 31.12.2014 r.

Zobowiązania Grupy wobec klientów wyniosły 2,0 mld zł i w porównaniu do stanu uzyskanego na koniec 2014 r. były niższe o 125,3 mln zł, tj. o 6,0 %.

Tabela 10. Zobowiązania wobec klientów Grupy (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Klienci korporacyjni	582 379	555 071	-27 308	95,3%
Rolnicy	38 237	41 341	3 104	108,1%
Przedsiębiorcy indywidualni	93 756	97 138	3 382	103,6%
Osoby fizyczne	923 562	933 811	10 249	101,1%
Instytucje rządowe i samorządowe	290 612	170 421	-120 191	58,6%
Pozostałe podmioty	153 484	158 975	5 491	103,6%
Zobowiązania wobec klientów	2 082 030	1 956 757	-125 273	94,0%

Największe obniżenie stanu depozytów odnotowano w grupie instytucji rządowych i samorządowych. Powyższa sytuacja była rezultatem wycofania pod koniec ubiegłego roku przez jednego z kluczowych klientów Banku zgromadzonych przez niego środków (wydatkowanie pozyskanych środków unijnych).

Dodatkowo, na niższy niż w 2014 r. stan depozytów podmiotów niebankowych wpływ miał spadek liczby klientów Banku. W celu odwrócenia powyższej tendencji prowadzono wzmożone działania w dwóch kierunkach: diagnozując powody rezygnacji klientów z usług Banku oraz kładąc zwiększony nacisk na jakość obsługi i rozwój kompetencji pracowników sieci sprzedaży.

W 2015 r. nastąpiło zwiększenie kapitałów własnych Grupy o 110,8 mln zł. Wpływ na zaistniałą sytuację miała przeprowadzona w lutym 2015 r. emisja 24,1 mln szt. akcji serii M i N o łącznej wartości 60,1 mln zł, która po odliczeniu kosztów emisji w wysokości 1,0 mln zł zasilila kapitał zakładowy i zapasowy Banku. Dodatkowo, odnotowano wyższą niż przed rokiem kwotę kapitału z aktualizacji wyceny, w związku z przeszacowaniem do wartości godziwej posiadanego przez Bank udziału w Visa Europe.

VI. ZARZĄDZANIE KAPITAŁEM WŁASNYM

W roku 2015 funkcjonowanie systemu zarządzania kapitałem w Grupie Kapitałowej opierało się na poniższych regulacjach zewnętrznych:

- 1) Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
- 2) Ustawa z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym;
- 3) Ustawa Prawo bankowe z dnia 29 sierpnia 1997 roku (z późn. zm.);
- 4) Uchwała KNF Nr 258/2011 z dnia 4 października 2011 roku w sprawie szczegółowych zasad funkcjonowania systemu zarządzania ryzykiem i systemu kontroli wewnętrznej oraz szczegółowych warunków szacowania przez banki kapitału wewnętrznego i dokonywania przeglądów procesu szacowania i utrzymywania kapitału wewnętrznego oraz zasad ustalania polityki zmiennych składników wynagrodzeń osób zajmujących stanowiska kierownicze w banku.

W Grupie Kapitałowej istnieje udokumentowany proces zarządzania kapitałem i monitorowania kapitału, funkcjonujący na podstawie „Instrukcji funkcjonowania procesu oceny adekwatności poziomu kapitału wewnętrznego (ICAAP) w Banku BPS S.A.” oraz „Polityki zarządzania kapitałem w Banku BPS S.A.”, jak również

instrukcji „Organizacja procesu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”. Proces zarządzania adekwatnością kapitałową obejmuje pomiar, monitorowanie, raportowanie, limitowanie i kontrolę adekwatności kapitałowej, efektywną alokację kapitału oraz procedury awaryjne. Podstawową miarą stosowaną do pomiaru adekwatności kapitałowej są współczynniki kapitałowe.

W związku z wejściem w życie Ustawy z dnia 5 sierpnia 2015 roku o nadzorze makroostrożnościowym nad systemem finansowym i zarządzaniu kryzysowym w systemie finansowym, wprowadzającej zmiany w ustawie Prawo bankowe oraz postanowień Rozporządzenia Delegowanego Komisji (UE) nr 2015/850 z dnia 30 stycznia 2015 roku w sprawie zmiany rozporządzenia delegowanego (UE) nr 241/2014 uzupełniającego rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 w odniesieniu do regulacyjnych standardów technicznych dotyczących wymogów w zakresie funduszy własnych obowiązujących instytucje, dane dotyczące adekwatności kapitałowej na 31 grudnia 2014 roku zostały przeliczone i są prezentowane zgodnie z przepisami obowiązującymi w 2015 roku.

Tabela 11. Adekwatność kapitałowa Grupy Kapitałowej (w tys. zł)

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Kapitał Tier I	409 325	453 952	44 627	110,9%
Kapitał Tier II	240 632	303 440	62 808	126,1%
Fundusze własne ogółem	649 957	757 392	107 435	116,5%
Łączna kwota ekspozycji na ryzyko, z tego:	8 916 173	8 686 242	-229 931	97,4%
Kwota ekspozycji na ryzyko w odniesieniu do ryzyka kredytowego	8 105 379	7 774 145	-331 234	95,9%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka operacyjnego	781 420	884 604	103 184	113,2%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu ryzyka rynkowego	26 777	26 244	-533	98,0%
Kwota ekspozycji na ryzyko z tytułu korekty wyceny kredytowej	2 597	1 249	-1 348	48,1%
Współczynnik kapitału podstawowego Tier I	4,6%	5,2%	0,6 pp.	-
Łączny współczynnik kapitałowy	7,3%	8,7%	1,4 pp.	-

Według stanu na 31.12.2015 r. fundusze własne Grupy Kapitałowej ukształtowały się na poziomie 757,4 mln zł i w porównaniu do stanu odnotowanego na koniec 2014 r. zwiększyły się o 107,4 mln zł, tj. o 16,5 %.

Wzrost funduszy własnych był przede wszystkim konsekwencją zrealizowanego w 2015 r. wzmocnienia kapitałowego w formie emisji akcji oraz obligacji podporządkowanych przez podmiot dominujący. Bank BPS S.A. wyemitował w 2015 r. 24,1 mln szt. akcji własnych o wartości 60,1 mln zł oraz obligacje podporządkowane w kwocie 88,0 mln zł. Równocześnie, nastąpiło zmniejszenie kapitału Tier II o 27,5 mln zł w efekcie amortyzacji zobowiązań podporządkowanych wyemitowanych w latach poprzednich.

Istotny wpływ na wartość kapitału Tier I Grupy Kapitałowej miało przeszacowanie do wartości godziwej posiadanego przez Bank BPS S.A. udziału w Visa Europe. W związku z planowanym połączeniem organizacji płatniczych Visa Inc. z Visa Europe w II kwartale 2016 r. Visa Inc. zapłaci europejskim bankom, które dziś są posiadaczami akcji Visa Europe ekwiwalent finansowy w formie pieniężnej oraz w formie akcji uprzywilejowanych. Wartość ekwiwalentu zależna jest od udziału danego banku w dochodach generowanych przez Visa Europe. Bank BPS S.A. jako członek Visa Europe również będzie partycypował w części wypłaconego ekwiwalentu. Zgodnie z otrzymaną informacją potencjalny udział Banku w rozliczeniu transakcji ma wynieść 28,1 mln EUR, w tym 20,9 mln EUR w gotówce, oraz 7,2 mln EUR w akcjach Visa Inc. W związku z transakcją,

na dzień 31 grudnia 2015 r. Bank BPS S.A. dokonał przeszacowania posiadanego udziału w Visa Europe do wartości godziwej. Wartość godziwa na dzień 31 grudnia 2015 r. ustalona przez Bank BPS S.A. wyniosła 25,3 mln EUR, tj. 107,6 mln zł. Zgodnie z art. 171a ust. 3 pkt 1) ustawy Prawo bankowe dotyczącym okresów przejściowych we wprowadzaniu Rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013, 40 % powyższej kwoty, po uwzględnieniu skutków podatkowych, zasililo kapitał Tier I Banku BPS S.A.

Przy wyliczaniu kwot ekspozycji na ryzyko, Grupa Kapitałowa stosuje:

- w zakresie ryzyka kredytowego – metodę standardową (SA), obejmującą wykorzystanie parametrów regulacyjnych wskazanych w Rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 575/2013 z dnia 26 czerwca 2013 roku w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych;
- w zakresie ryzyka operacyjnego – metodę wskaźnika bazowego BIA (Basic Indicator Approach);
- w obszarze ryzyka rynkowego oraz ryzyka z tytułu korekty wyceny kredytowej – metody standardowe w zgodzie z wymogami regulacyjnymi określonymi w wyżej wymienionym Rozporządzeniu.

Łączna kwota ekspozycji na ryzyko ukształtowała się na poziomie 8 686,2 mln zł i w porównaniu do wielkości osiągniętej w 2014 r. była niższa o 229,9 mln zł, w tym kwota ekspozycji na ryzyko kredytowe o 331,2 mln zł. Jednocześnie, na poziomie wyższym o 103,2 mln zł ukształtowała się kwota ekspozycji na ryzyko operacyjne.

Łączny współczynnik kapitałowy oraz współczynnik kapitału Tier I na koniec 2015 roku ukształtowały się na poziomach 8,7 % oraz 5,2 % i były wyższe od uzyskanych na koniec 2014 r. odpowiednio o 1,4 pp. i 0,6 pp.

Grupa Kapitałowa nie spełniła wymogów w zakresie funduszy własnych określonych w art. 92 ust. 1 lit. b Rozporządzenia 575/2013 Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) w sprawie wymogów ostrożnościowych dla instytucji kredytowych i firm inwestycyjnych, tj. wymogu określonego dla współczynnika kapitału Tier I na poziomie 6,0 %.

VII. ZARZĄDZANIE RYZYKIEM

7.1. Ryzyko kredytowe

Ryzyko kredytowe oznacza możliwość wystąpienia strat spowodowanych nie wywiązaniem się z warunków zawartych umów przez kontrahentów poszczególnych podmiotów wchodzących w skład Grupy Kapitałowej. Ryzyko to identyfikowane jest w Grupie Kapitałowej, zarówno w odniesieniu do pojedynczej ekspozycji kredytowej, jak i do całego portfela kredytowego.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej odbywa się w oparciu o odpowiednie regulacje wewnętrzne pozwalające na identyfikację, pomiar i monitorowanie ryzyka. Spółki zależne są również zobowiązane do posiadania rekomendowanych przez Bank regulacji z obszaru zarządzania ryzykiem kredytowym, w zależności od swojej specyfiki działania.

Zarządzanie ryzykiem kredytowym w Grupie Kapitałowej następuje m.in. poprzez:

- 1) właściwą ocenę ryzyka;
- 2) skuteczny proces monitorowania zaangażowania kredytowego zarówno wobec pojedynczego klienta, jak również całego portfela kredytowego;
- 3) ostrożnościowe podejście do ryzyka (m.in. identyfikacja oraz ocena aktualnych i potencjalnych źródeł ryzyka kredytowego, preferowanie płynnych zabezpieczeń o wysokiej jakości, stosowanie metod ograniczenia ryzyka).

W celu zwiększenia skuteczności procesu zarządzania ryzykiem kredytowym w odniesieniu do pojedynczych transakcji kredytowych oraz oceny wiarygodności klientów, Grupa Kapitałowa kontynuuje i rozszerza współpracę z instytucjami zewnętrznymi, oferującymi systemy wspomagające zarządzanie ryzykiem kredytowym.

W zakresie portfela kredytowego Grupa Kapitałowa zarządza ryzykiem na poziomie skonsolidowanym, tj.:

- 1) zarządza ryzykiem koncentracji zaangażowań, zarówno na poziomie jednostkowym, jak i całego portfela aktywów;
- 2) stosuje i monitoruje limity zaangażowania, w szczególności w odniesieniu do grupy klientów, produktów, branż, regionów, zabezpieczeń i walut;
- 3) identyfikuje koncentracje zaangażowań i dokonuje oceny poziomu ryzyka kredytowego, związanego z tymi koncentracjami;
- 4) raportuje jakość portfela kredytowego Banku oraz tych podmiotów Grupy Kapitałowej, których działalność obciążona jest ryzykiem kredytowym.

Podstawowe kierunki zarządzania ryzykiem kredytowym wyznacza polityka kredytowa. W ramach jej realizacji działania Grupy Kapitałowej koncentrowały się na poprawie jakości oraz struktury portfela kredytowego, w tym w szczególności na:

- 1) zmniejszeniu poziomu akceptowalnego ryzyka dla nowych ekspozycji kredytowych;
- 2) zwiększeniu skuteczności monitoringu;
- 3) intensyfikacji oraz zwiększeniu efektywności działań w obszarze restrukturyzacji i windykacji;
- 4) zmniejszeniu jednostkowych ekspozycji i ryzyka koncentracji.

W 2015 r. Grupa Kapitałowa koncentrowała się na finansowaniu małych i średnich przedsiębiorstw, rolników oraz osób fizycznych.

Pozytywne zmiany można zaobserwować w obszarze restrukturyzacji i windykacji. Utworzona w strukturach Banku specjalistyczna komórka przejęła do bezpośredniego zarządzania od outsourcera Centrum Finansowego Banku BPS S.A. restrukturyzowane wierzytelności trudne, a nowa umowa z Centrum Finansowym dotycząca jedynie windykacji określa nowe zasady współpracy oraz stawki wynagrodzeń. Jednocześnie do bezpośredniej obsługi przejęto sprawy windykacyjne istotnych zaangażowań, tj. przekraczających 1 mln zł. W przypadku portfela windykacyjnego objętego outsourcingiem w sposób znaczący zwiększono efektywność nadzoru i monitoringu.

Na jakość portfela kredytowego Grupy Kapitałowej bezpośredni wpływ wywiera portfel kredytowy jednostki dominującej, tj. Banku BPS S.A.

Tabela 12. Główne wskaźniki jakości kredytów i pożyczek udzielonych klientom Grupy Kapitałowej

Wyszczególnienie	31.12.2014	31.12.2015	Zmiana 2015-2014	Dynamika 2015/2014
Kredyty i pożyczki z utratą wartości* (w tys. zł)	2 371 354	2 275 562	-95 792	96,0%
Kredyty z utratą wartości/Kredyty i pożyczki ogółem*	28,9%	28,3%	-0,7 pp.	-
Wartość odpisów na kredyty i pożyczki z utratą wartości (w tys. zł)	601 778	601 058	-720	99,9%
Odpisy z tytułu utraty wartości / portfel kredytowy z utratą wartości	25,4%	26,4%	1,0 pp.	-

* bez pomniejszenia o odpis na odsetki bilansowe

Udział kredytów z rozpoznaną utratą wartości w kredytach i pożyczkach udzielonych klientom ogółem zmniejszył się z 28,9 % według stanu na 31.12.2014 r. do 28,3 % na 31.12.2015 r. Na poprawę jakości kredytów miało m.in.

wdrożenie nowej polityki kredytowej oraz wprowadzenie szczegółowego monitoringu wszystkich transakcji kredytowych.

Na koniec 2015 r. wartość odpisów na kredyty i pożyczki z utratą wartości wyniosła 601,1 mln zł i w relacji do poziomu odnotowanego przed rokiem była niższa o 720 tys. zł, tj. o 0,1 %.

7.2. Ryzyko płynności

Ryzykiem płynności Grupa Kapitałowa określa zagrożenie utraty zdolności do terminowego wywiązywania się z zobowiązań i wynikającą z powyższego faktu potencjalną konieczność dokonywania sprzedaży aktywów na niekorzystnych warunkach lub poniesienia dodatkowych kosztów pozyskania zewnętrznego finansowania.

Celem zarządzania płynnością Grupy Kapitałowej jest kształtowanie i utrzymywanie płynności na poziomie adekwatnym do rodzaju i skali prowadzonej działalności oraz zabezpieczenie dostępu do środków finansowych w kwocie zapewniającej pokrycie aktualnego lub potencjalnego zapotrzebowania na nie ze strony klientów Grupy, w tym zrzeszonych banków spółdzielczych.

Płynność finansową Banku i Grupy Kapitałowej kształtują przede wszystkim depozyty złożone przez banki spółdzielcze, angażowane przez Departament Skarbu Banku głównie w bezpieczne i płynne instrumenty dłużne emitowane przez NBP i Skarb Państwa. Aktywa Grupy Kapitałowej są finansowane także depozytami bieżącymi i terminowymi przyjętymi od klientów niebankowych, w szczególności stabilną częścią salda środków pozyskanych od osób prywatnych i podmiotów gospodarczych.

W związku z pełnioną funkcją zrzeszeniową istotnym zadaniem Banku jest wspieranie zrzeszonych banków spółdzielczych w utrzymaniu płynności, realizowane z wykorzystaniem oferowanych im produktów, takich, jak:

- 1) limity transakcyjne, w tym limity dla lokat udzielanych na zasadach międzybankowego rynku pieniężnego i limity operacyjne na międzybankowym rynku pieniężnym;
- 2) obrót papierami wartościowymi Skarbu Państwa i bonami pieniężnymi NBP;
- 3) pożyczki na poprawę płynności udzielane ze środków Funduszu Pomocowego.

W ramach systemu zarządzania ryzykiem płynności, zgodnie z obowiązującymi procedurami prowadzony jest dzienny pomiar, monitorowanie i raportowanie płynności finansowej oparty o:

- 1) analizy wpływów i wypływów środków z rachunku bieżącego Banku w NBP, umożliwiające efektywne zagospodarowywanie środków, z uwzględnieniem obowiązku utrzymania rezerwy obowiązkowej za Bank i zrzeszone banki spółdzielcze na wymaganym poziomie;
- 2) wyliczanie poziomu aktywów płynnych i łatwo zbywalnych papierów wartościowych oraz stopnia wykorzystania obowiązujących w tym zakresie limitów;
- 3) analizy luk płynności i kalkulacje wskaźników płynnościowych, w tym nadzorczych norm płynności.

Na potrzeby zabezpieczenia bieżących i potencjalnych potrzeb płynnościowych Banku i zrzeszonych banków spółdzielczych oraz prowadzenia działalności w ramach zaakceptowanego przez Radę Nadzorczą poziomu ekspozycji na ryzyko płynności, Bank utrzymuje odpowiednio wysokie saldo aktywów płynnych, na które składają się głównie łatwo zbywalne papiery wartościowe skarbowe i NBP. Według stanu na 31 grudnia 2015 r. wartość aktywów płynnych Banku wyniosła 6 057,7 mln zł i stanowiła 136 % wymaganego minimalnego ich poziomu. Dla porównania, na koniec 2014 r. wartość środków płynnych oszacowano na 6 289,6 mln zł, tj. na kwotę stanowiącą 109 % obowiązującego limitu. Nadwyżka aktywów o wysokim stopniu płynności (tj. podstawowej i uzupełniającej rezerwy płynności) nad niestabilnymi środkami obcymi wyliczona w ramach nadzorczych miar płynności ukształtowała się na koniec 2015 r. na poziomie 1 504,6 mln zł, wobec kwoty 1 921,2 mln zł przed

rokiem, przy wymaganej minimalnej wartości miary M1 równej 0, natomiast wskaźnik LCR skalkulowano na poziomie 60,5 %, przy obowiązującym minimum 60,0 %.

Narażenie Grupy Kapitałowej na ryzyko płynności podlega monitorowaniu, analizie i ocenie, prowadzonych przez Bank BPS S.A. w oparciu o dane przekazywane przez spółki Grupy oraz raportowanych z co najmniej kwartalną częstotliwością Zarządowi Banku i Radzie Nadzorczej w ramach systemu informacji zarządczej.

7.3. Ryzyko rynkowe

Pojęciem ryzyka rynkowego, identyfikowanego w księdze bankowej i handlowej, określa się ryzyko poniesienia przez Grupę straty na bilansowych i pozabilansowych instrumentach finansowych, na skutek niekorzystnych zmian parametrów rynkowych, w szczególności stóp procentowych, kursów walut i notowań instrumentów rynku kapitałowego.

W działalności Grupy Kapitałowej za szczególnie istotne uznawane jest ryzyko stopy procentowej, ryzyko walutowe i ryzyko cenowe.

Podstawowym celem zarządzania ryzykiem rynkowym w Grupie Kapitałowej jest ograniczanie negatywnego wpływu zmian parametrów rynkowych na wyniki finansowe i adekwatność kapitałową Grupy, przy jednoczesnym utrzymaniu atrakcyjności i konkurencyjności oferty dla klientów.

Ryzyko rynkowe Grupy Kapitałowej podlega pomiarowi i monitorowaniu z wykorzystaniem m.in.:

- 1) modeli wartości zagrożonej (VaR), zakładających 99 % przedział ufności oraz określony w procedurach wewnętrznych okres utrzymywania danego portfela;
- 2) analiz luki stopy procentowej, będących zestawieniem oprocentowanych aktywów i pasywów bilansowych oraz pozycji pozabilansowych;
- 3) analiz wrażliwości (BPV), zakładających zmianę czynników ryzyka o 1 punkt bazowy;
- 4) analiz scenariuszy, tzw. testów warunków skrajnych.

Zgodnie z wewnętrznymi regulacjami, ekspozycja Grupy Kapitałowej na ryzyko rynkowe podlega monitoringowi i ocenie, które są prowadzone przez Bank BPS S.A. w oparciu o informacje przekazywane przez spółki Grupy i raportowane nie rzadziej niż kwartalnie w ramach Systemu Informacji Kierownictwa Zarządowi Banku oraz Radzie Nadzorczej.

7.4. Ryzyko operacyjne

Ryzyko operacyjne w Grupie Kapitałowej definiuje się jako ryzyko wystąpienia straty, wynikającej z niedostosowania lub zawodności wewnętrznych procesów, ludzi i systemów technicznych lub ze zdarzeń zewnętrznych, obejmujące również ryzyko prawne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym w Grupie Kapitałowej Banku BPS S.A. odbywa się na podstawie:

- 1) Strategii zarządzania ryzykiem Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A.;
- 2) Polityki zarządzania ryzykiem operacyjnym w Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.;
- 3) Instrukcji „Organizacja procesu zarządzania ryzykiem w Grupie Kapitałowej Banku Polskiej Spółdzielczości S.A.”;
- 4) Instrukcji „Zasady współpracy podmiotów Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. w zakresie sprawozdawczości”.

Celem zarządzania ryzykiem operacyjnym jest optymalizacja efektywności operacyjnej poprzez obniżenie strat operacyjnych, racjonalizację kosztów, jak również zwiększenie szybkości oraz adekwatności reakcji na zdarzenia wewnętrzne i zewnętrzne.

Proces zarządzania ryzykiem operacyjnym obejmuje identyfikację, pomiar, limitowanie, monitorowanie, raportowanie oraz redukcję tego ryzyka.

Ryzyko operacyjne identyfikowane jest ex ante (zdarzenia potencjalne), poprzez proces samooceny ryzyka i kontroli, analizy scenariuszowe oraz ex post (zdarzenia rzeczywiste i incydenty) poprzez rejestrację zdarzeń operacyjnych.

Poziom rzeczywistego ryzyka operacyjnego mierzony jest za pomocą Kluczowych Wskaźników Ryzyka Operacyjnego (KRI), przy czym definicje wskaźników opracowywane są w oparciu o obserwacje zmian profilu ryzyka operacyjnego w poszczególnych spółkach Grupy Kapitałowej. Dla wskaźników KRI określone zostały odpowiednie limity.

System raportowania przez podmioty Grupy Kapitałowej do Banku na temat poziomu ryzyka operacyjnego obejmuje raporty o stratach nadzwyczajnych, zdarzeniach nadzwyczajnych, kwartalny raport o wszystkich zdarzeniach operacyjnych (ilościowo i wartościowo) oraz na temat wskaźników KRI.

Grupa Kapitałowa stosuje następujące metody ograniczania ryzyka operacyjnego oraz łagodzenia skutków realizacji tego ryzyka:

- 1) modyfikowanie procesów w aspekcie redukcji ryzyka operacyjnego do poziomu akceptowalnego;
- 2) zabezpieczenia fizyczne;
- 3) ubezpieczenia.

VIII. DZIAŁALNOŚĆ MARKETINGOWA I PUBLIC RELATIONS

W zakresie działań marketingowych i public relations w 2015 r. prowadzono działania mające na celu zwiększenie rozpoznawalności marki „Grupy BPS”.

Zrealizowano dwie kampanie reklamowe - pierwsza pod hasłem „W Bankach Spółdzielczych każdy jest #jakVIP” odbyła się w I kwartale 2015 r., natomiast druga pod hasłem „Wygodny kredyt gotówkowy w Bankach Spółdzielczych Grupy BPS” przeprowadzona została na przełomie sierpnia i września 2015 r. Dodatkowo, przez cały rok na profilu banków spółdzielczych na Facebooku prowadzone były działania reklamowe „Najbliżej Ludzi”.

Dodatkowo, w 2015 r. kontynuowano działania edukacyjne w ramach programu TalentowiSKO. Program ten realizowany był przez banki spółdzielcze zrzeszone w Grupie BPS wraz ze szkołami podstawowymi, gimnazjami i liceami. Istotną rolę aktywizującą młodych ludzi do udziału w Programie odegrały konkursy wymagające od dzieci kreatywności i działania w grupie oraz możliwość prowadzenia bloga na platformie www.talentowiSKO.pl.

Grupa BPS ściśle współpracowała z mediami, informując o najważniejszych wydarzeniach i osiągnięciach w minionym roku. Budowano pozytywną reputację instytucji z Grupy, m.in. poprzez generowanie publikacji na jej temat, wystąpienia w mediach przedstawicieli Grupy BPS oraz udział w branżowych konferencjach poświęconych tematyce bankowej i finansowej.

Podmioty Grupy BPS prezentowane były także w magazynie „Bank Wspólnych Sił”, który promuje sektor bankowości spółdzielczej oraz stanowi ważne narzędzie komunikacji dla pracowników Grupy Kapitałowej oraz banków spółdzielczych zrzeszonych z Bankiem BPS.

Działania marketingowe i public relations w 2015 roku w dużym zakresie koncentrowały się również na promowaniu produktów i usług spółek.

IX. PLANY GRUPY NA PRZYSZŁOŚĆ

Działania podejmowane przez Grupę Kapitałową Banku BPS S.A. ukierunkowane są przede wszystkim na poprawę adekwatności kapitałowej oraz zwiększenie poziomu efektywności działania.

Dlatego też, w 2016 r. realizowane są zadania polegające głównie na:

- 1) zwiększeniu poziomu funduszy własnych;
- 2) poprawie rentowności działania między innymi w efekcie zmian organizacyjnych skutkujących ograniczeniem kosztów funkcjonowania podmiotów Grupy;
- 3) poprawie jakości portfela kredytowego poprzez obniżenie poziomu ryzyka kredytowego dla nowych transakcji oraz zwiększenie efektywności procesów restrukturyzacyjno-windykacyjnych;
- 4) dostosowaniu oferty podmiotów Grupy do potrzeb zrzeszonych banków spółdzielczych.

Prowadzone są również działania restrukturyzacyjne mające na celu uproszczenie struktury Grupy oraz uporządkowanie sposobu zarządzania w poszczególnych spółkach. Rozpoczęto prace nad opracowaniem nowej Strategii działania Grupy Kapitałowej Banku BPS, w której określone zostaną nowe, adekwatne do obecnej i przyszłej sytuacji gospodarczej kierunki rozwoju strategicznego, zarówno Banku jak i spółek Grupy Kapitałowej. Strategia będzie w szczególności koncentrować się na funkcjonowaniu Banku jako podmiotu dominującego Grupy Kapitałowej oraz będzie zawierać szczegółowy plan w zakresie restrukturyzacji podmiotów zależnych, współzależnych i stowarzyszonych.

Podpisy Członków Zarządu Banku BPS S.A.

Imię i nazwisko	Pełniona funkcja	Podpis
<i>Zdzisław Kupczyk</i>	<i>Prezes Zarządu</i>	
<i>Artur Adamczyk</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Piotr Chrzanowski</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	
<i>Dariusz Olkiewicz</i>	<i>Wiceprezes Zarządu</i>	

Warszawa, 31 maja 2016 r.

Sprawozdanie Zarządu z działalności Grupy Kapitałowej Banku BPS S.A. zawiera 39 ponumerowanych stron.